ANT 3 YAŞINDA

ANT

Haftalık Dergi • 31 Aralık 1968 • Sayı: 105 • 125 Kuruş

OLAĞANÜSTÜ TİP KONGRESİ

HAFTANIN NOTLARI

22 aralık

Tütün sorunu

● **İzmir İl Genel Meclisi'nin tek TİP'li üyesi Güney Dinç'in tütün konusunda verdiği bir önerge 45 AP'li ve 16 CHP'linin de desteğiyle ve oybirliğiyle kabul edilmiştir. Bu önerge ile, «İdarei Hususiyei Vilayet» Kanunu'na göre il genel meclisinin, Gümrük ve Tekel Bakanlığı'ndan, «tesbit edilen tütün fiyatlarının, piyasanın açılmasından önce ekicilere bildirilmesi» için dilekte bulunması kararlaştırılmıştır. Şimdiye kadar ekicinin tütün randımanını bilmemesinden tüccarlar yararlanmakta ve ürünü istedikleri fiyata almakta idiler. Bu konunun bir TİP'li üye tarafından ortaya atılması ve yıllarca susanların da önergeyi oybirliğiyle kabul etmek zorunda kalması, sosyalistlerin soygunlara karşı yeni bir başarısını teşkil etmektedir.**

Ay'ın çevresini dolaştılar

Amerika'nın Cape Kennedy uzay istasyonundan fırlatığı Apollo — 8 uzay aracı, 69 saat 11 dakika süren bir yolculuktan sonra ay çevresinde 20 saat yörüngede kalıp on kere dolaştıktan sonra Büyük Okyanus'a inmiştir. Albay Frank Borman, Yüzbaşı James A. Lovell ve Binbaşı William Anders'in yönetikleri Apollo — 8, bütün kötü tahminlerin aksine, uzay yolculuğunu başarı ile sonuçlandırmıştır. Ayın fethi yarışında Amerika'nın öncelik kazanmasının nedeni, Sovyetler Birliği'nin aya seyahati bütün tehlike ihtimallerini bertaraf ettikten ve kontrol cihazlarını mükemmelleştirdikten sonra kozmonotların hayatlarını garantiye alarak böyle bir denemeye girişmek istemesidir. Birleşik Amerika ise, son denemede güvenlik tedbirlerini mükemmeleştirmeden üç astronotu aya yollamıştır. Tehlikenin ciddiyeti karşısında, Sovyetler Birliği, gerekirse Amerikan astronotlarını kurtarmak için her türlü yardımı yapabileceğini bildirmiştir. (Amerikan astronotlarının hayatlarının nasıl hiçe sayıldığına dair Hilmi Özgen'in bir yazısı 12. sayfamızdadır). Bundan sonraki aşama, ayın yüzeyine bir dünyalının indirilmesidir. Amerikalılar bu projeyi aynı metodla gerçekleştirmeye çalışırken, Sovyetler kozmonotlarını fezaya yerleştirecekleri bir istasyondan göndermeyi planlamaktadırlar.

23 aralık

Şah'ı protesto

● İran Öğrencileri Konfederasyonunun Almanya'da bulunan genel merkezi, İran'da tutuklu olan 17 öğrencinin açık mahkemelerde yargılanması için bir kampanya açmıştır. Buna bağlı olarak «İnsan Haklarına tecavüz etmeyiniz» yazılı ve İran Şahı'nın katlettiği milliyetçilerin resimleri bulunan bir kartpostal hazırlayarak dünyanın çeşitli ülkelerinde öğrenim yapmakta olan İran'lı öğrencilerce dağıtan konfederasyon böylece Noel öncesinde dünyanın dört bir yanından İran Şahı'na onbinlerce aydından protesto kartları gönderilmesini sağlamıştır.

Samsun'da baskılar

● **Samsun'da AP'lilerin ve onlara alet olan savcıların toplumculara karşı baskısı artmıştır. AP Milletvekili Şevki Yücel'in DSİ'de mühendis olan kardeşi Nuri Yücel, aynı yerde ikici olan 19 Mayıs Fikir Kulübü Başkanı ve TİP İl Yönetim Kurulu Üyesi Attila Özova'nın «komünizm propagandası» yaptığı iddiasıyla bir zabıt düzenlemiştir. Zabıt savcılığa intikal etmiş, ancak zaptı yeteri kadar ikna edici görmeyen savcı kendisi bir zabıt düzenleyerek şahitlere imzalatmış ve Özova'yı 1. Sulh Ceza Mahkemesi'ne vermiştir. Mahkeme tevkif isteğini reddedince, üst mahkemeye başvuran savcı oradan tevkif kararını almıştır. Öte yandan, AP Milletvekili Şevki Yücel'in diğer kardeşi Mustafa Yücel ve bazı kiralık adamlar, sosyalist avukat Mümin Doğru'yu, Samsun'da düzenlenen Âşıklar Gecesi'nde Saffet Melek adlı bir emekçiyi dövmüşlerdir. Vali ve Emniyet Müdürü de bu zorbalıklara seyirci kalmaktadır.**

Steinbeck öldü

● Bir süreden beri hasta olan tanınmış Amerikan romancısı John Steinbeck, uykusunda kalb yetersizliğinden ölmüştür. Amerikan toplumundaki aksaklıkları ve toplumun ezilmiş insanlarını güclü eserlerine konu alan Steinbeck, Gazap Üzümleri» adlı romanıyla 1939'da Pulitzer Ödülü'nü, bütün eserleriyle de 1962'de Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanmıştı. Ne yazık ki Vietnam röportajları yaparak Vietnam Savaşı'nda Amerika'yı destekleyen Steinbeck, bu tutumuyla ününe ve yazarlığına gölge düşürmüş bulunmaktadır.

Ege beraat etti

● **Çin liderlerinden Lin Piao'nun «Yaşasın Halk Savaşının Zaferi» adlı eserini yayınlayan Süleyman Ege, «komünizm propagandası» yaptığı iddiasıyla hakkında açılan dava sonunda oybirliğiyle beraat ettirilmiştir. Eser için bilirkişi raporu veren İstanbul Üniversitesi profesörlerinden İlhan Akın, Ege'nin «komünizm propagandası» yaptığını ileri sürmüş, dava da bu rapora dayanılarak açılmıştı. Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki son duruşmada Ege ve avukatı Halit Çelenk, bilirkişi raporunu ve savcının iddiasını reddetmişlerdir.**

24 aralık

Uluç anıldı

● **27 Mayıs Devrimi'nin seçkin siması, eski İzmir Valisi ve Kontenjan Senatörü Burhanetin Uluç, ölümünün beşinci yılında yakınları, ülkü arkadaşları ve kendisini sevenler tarafından anılmıştır. Uluç, senatör iken TİP'in İzmit'te yapılan bir genel yönetim kurulu toplantısına Niyazi Ağırnaslı aracılığıyla gönderdiği mesajda, «Korkuların üstüne üstüne yürüyün. Göreceksiniz, korkular, psikopatolojik görüntülerdir» diyordu. 27 Mayıs öncesinin eylemci generalinin, gençliği itici güç olarak sevmesi, Ankara Ziraat Fakültesi'nde yaptığı bir konuşmada Atatürk'ün Bursa Nutku'nun yol gösterici anlamı üzerinde durması, kendisinin gerçekçi ve devrimci yanını belirleyen anılardır.**

Grev sona erdi

● 5 Kasım'dan beri devam etmekte olan Magirus Grevi, Vali Vefa Poyraz'ın aracılığıyla işverenin Türkiye Maden İş sendikası'nın bütün isteklerini kabul etmesi üzerine sona ermiştir. İmzalanan toplu sözleşme ile işçilere bir çok yeni haklar ve sosyal yardımlar sağlanmıştır. Ayrıca işyerinden çıkartılan işçilerin çıkışlarının da iptal edilmesi kararlaştırılmıştır.

Koçtürk'e baskı

● **Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Biokimya Enstitüsü Beslenme Uzmanı Doç. Dr. Osman Nuri Koçtürk'e yapılan baskılar devam etmektedir. Son olarak Koçtürk'ün üniversitede ders verme yetkisi kaldırılmış, «bilimsel yeterliği yok» gerekçesiyle üniversiteden çıkartılması için yönetim kuruluna başvurulmuştur. Bu baskıları bir bildiri ile protesto eden TÖS, Koçtürk'ün Türkiye'de yabancı çıkarlarla yaptığı mücadeleye değinmekte, kendisinin bir Amerikan gizli raporunda isimleri açıklanan «nötralize edilmesi gerekli Türk aydınları» ndan biri ve 60'tan çok eseri, binlerce makalesi bulunan bir bilim adamı olduğunu belirterek «Akılları sıra Koçtürk'ü atacaklar. Sonra öteki devrimci ve Anti — Amerikan öğretim üyelerine geçeceklerdir. Ama yapamayacaklar!» denilmektedir.**

25 aralık

Erdoğdu tutuklandı

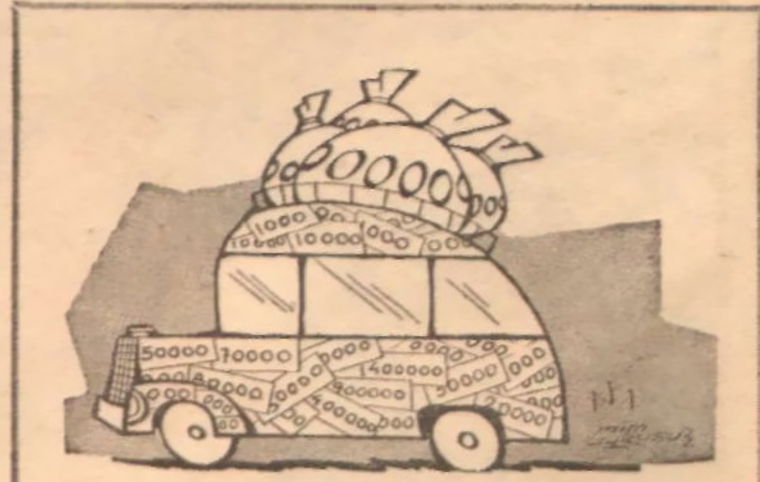
● Ankara'da yayınlanmakta olan aylık **sosyalist «Aydınlık» Dergisi'nin Yazı İşleri Müdürü Vahap Erdoğdu, Birinci Şubeye mensup polisler tarafından nezarete alındıktan sonra Ankara 4. Sulh Ceza Mahkemesi'nin** kararıyla **tutuklanmıştır. Erdoğdu, Aydınlık'ta yayınlanan dört ayrı makalede «komünizm propagandası» yapıldığı iddiasıyla suçlandırılmaktadır.**

Nezihe Meriç

● **Nazım Hikmet'in bütün şiirlerinin birinci kitabını, sorumlu yönetmeni bulunduğu Dost Yayınları arasında yayınladığı için Ankara 4. Sulh Ceza Mahkemesince tutuklanan hikâyeci Nezihe Meriç, yedi gün tutuklu kaldıktan sonra kefaletle serbest bırakılmıştır. Meriçin 4. Sulh Ceza Mahkemesince tutuklanması üzerine savcılık dosyayı Ankara 2. Sorgu Hakimliği'ne vermiş, burası da tutuklamanın devamını kararlaştırdığından, Nöbetçi 3. Asliye Ceza yetkisizlik kararı almış bulunuyordu. Bunun üzerine Nöbetçi Ağır Ceza'ya başvurulmuş, Ağır Ceza da tahliye talebini reddetmişti. Meriç'in tahliyesi ancak kefaletle mümkün olabilmiştir.**

Hekimhan olayları

● AP'lilerin toplumculara karşı giriştiği kıyımın bir örneği de Malatya'nın Hekimhan İlçesi'nde görülmüş, bazı ortaokul öğrencileri AP'lilerin saldırısına uğramıştır. Ortaokul Müdürü Fehmi Salık ile Öğretmen Turan Adıgüzel'in TÖS'e kayıtlı oldukları gerekçesiyle bakanlık tarafından başka yere sürgün edildiğini duyan öğrenciler derslere girmemiş, kararı protesto etmişlerdir. Bunu duyan AP'li İl Genel Meclisi Üyesi Turan Garip Ağaoğlu ile AP'li Belediye Başkanı Ali Akyüz okula AP'lilerle birlikte gelip «Vurun şu komünistlere» diyerek öğrencilere saldırmışlardır. Öğrencilerin ellerindeki bayraklar da, belediye başkanının emriyle üzerlerine benzin dökülerek yakılmak istenmiştir. Okul müdürü ile üç arkadaşı kaymakam tarafından Malatya'ya kaçırılmıştır. Ortaokul Malatya Valisi'nin emriyle süresiz kapatılmıştır. •

MONTAJ SANAYII

26 aralık

Almanya'da nurcular

● Avrupa'daki Türk devrimci kuruluşlarının «Avrupa Türk Toplumcular Federasyonu» adı altında bir araya gelmeleri, emperyalizme uşaklık edenlerin uykularını kaçırmıştır. Berlin'de Risale-i Nur Enstitüsü çatısı altında bir araya gelen nurcular, «İslam Cemaatinin Müstakil İçtimai Hizmetleri» adlı bir cemiyet kurarak din istismarını adamakıllı artırmışlardır. Cemiyet Türk işçilerine üyelik dilekçeleriyle birlikte, yeşil zemin üzerine eski türkçe beyaz ayetler yazılı bayram tebriki kartları da göndermiştir. Tebrik kartının arka yüzünde eski türkçe harflerle meydana getirilmiş bir ayyıldız bulunmaktadır. Ayrıca nur ayinlerine katılan Türk işçilerine kaçak kesilen koyun etleri verilerek işçiler midelerinden avlanmak istenmektedir. «NATO'ya hayır» diyen devrimci öğrencileri merkeze jurnal eden Avrupa'daki görevliler, bu nurculuk faaliyeti karşısında kıllarını kıpırdatmamaktadır. Ayrıca, Bosch ve Lorenz fabrikalarında sömürülen Türk işçilerinin durumu ile Türk Toplumcular Ocağı ilgilenirken, konsolosluklar seyirci kalmaktadırlar.

RCD toplantısı

● Karaçi'de İran, Pakistan ve Türkiye devlet ve hükümet başkanlarının iştirakiyle yapılan zirve toplantısında, Türkiye zararına işleyen işbirliği pekiştirilmiştir. Batılı gazetecilere göre, Demirel'in Karaçi ziyareti «turistik bir gezi» olmuştur.

27 aralık

Meclis'e verildi

● Sol hareketleri sindirmek üzere AP iktidarınca hazırlanan ve kâh «Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu», kâh «Nizamı Koruma» adı altında sık sık sözü edilen terör kanunu nihayet hükümet tarafından Millet Meclisine sevkedilmiştir. Kanun meclisten geçtiği takdirde, geçen yıl açıkladığımız hükümlerine uygun olarak bütün sol yayınlar susturulacak ve Türkiye bir dikensiz gül bahçesi haline getirilecektir. İktidar kanunu tam Türkiye İşçi Partisi'ndeki iç çekişmeler sırasında parlamentoya sevkedip, süratle meclislerden geçirebileceğini tahmin emektedir. Başta Tural olmak üzere, Milli Güvenlik Kurulu üyelerinin de tasarının derhal kanunlaştırılması için Demirel'e baskı yaptıkları söylenmektedir. Kanun meclisten geçtiği takdirde, terör ortamının yaratılmasına karşı tek garanti umudu olarak Anayasa Mahkemesi kalacaktır.

Gerilla isteği

● Milli Savunma Bakanlığı bütçesinin görüşülmesi sırasında Tabii Senatör Ahmet Yıldız, «NATO'nun artık Türkiye'nin güvenliğine yardımcı olamayacağını» belirterek «Bu ikili anlaşmalar rezaleti giderilmelidir» demiş, Harp Okulu öğrencilerine «komünist» diye saldıran yayınların devlet kesesinden verilen ilanlarla beslendiğini söylemiştir. İrfan Solmazer de, ordunun yeniden gerilla esasına göre kurulmasını istemiştir.

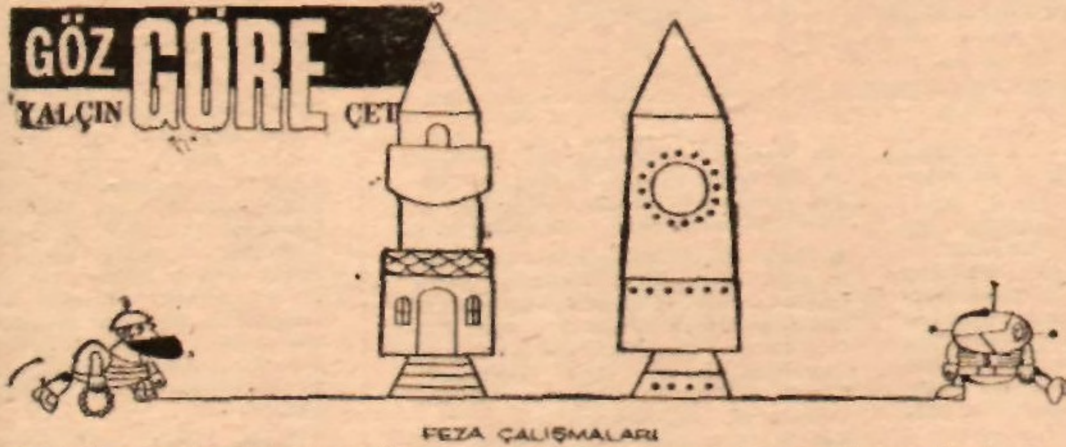
28 aralık

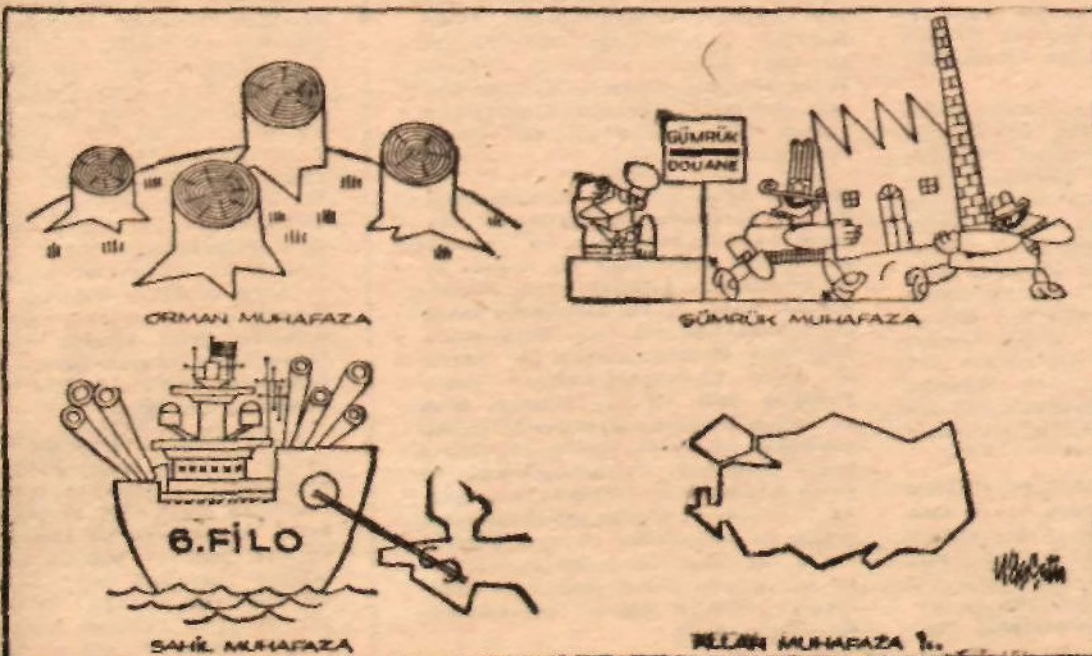
Sahil Yağması

● Yurdumuzdaki kıyı yağmasını önleyecek ve imar düzensizliğini giderecek tedbirleri getirmek amacıyla imar kanununda değişiklikler yapılmasını öngören tasarıyı, hazırlamakla görevli komisyon başkanı AP İstanbul Milletvekili Profesör Ali Esat Birol ile AP. Çanakkale Milletvekili Muammer Başkan kavga etmişlerdir. Baykan, Birol'u komisyonun toplandığı salonun kapısı önünde yumruklamıştır. Kavgaya, Profesör Birol'un kıyılarımızın yağma edilmesini önlemek amacıyla ciddi ve titiz bir çalışma yaparak bazı kimselerin çıkarlarını tehlikeye sokması yol açmıştır. 68 yaşındaki Profesör AP'li olmasına rağmen, kıyılarımızın bundan böyle yağma edilmesini önleyecek tedbirlerin alınması için sonuna kadar mücadeleye kararlı olduğunu söylemiştir.

Dava enflasyonu

● İçişleri Bakanlığı bütçesi dolayısıyla hazırlanan bir raporda, son üç buçuk yıl içinde 406 kişinin aşırı solculuk suçlamasıyla mahkemeye verdiği, bunlardan ancak 14 sanığın mahkûm edildiği açıklanmıştır. Böylece savcıların gayretkeşliği yüzünden bir çok masum insanın haksız yere mahkemelerde süründürüldüğü anlaşılmıştır. Laikliğe aykırı 326 suçtan da 1032 kişi sanık olarak adliyeye verilmiş, bunlardan ancak 54'ü mahkûm olmuştur.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Üçüncü mücadele yılı

ANT, elinizdeki bu sayısı ile iki mücadele yılını tamamlamış ve üç yaşına girmiş bulunmaktadır. Devamlı okurlarımızın hatırlayacakları gibi, ANT, koalisyonlar döneminin nisbi özgürlük havası kaybolup AP iktidarının egemen sınıflar hesabına sola karşı en şiddetli terör denemelerine giriştiği bir sırada sosyalist mücadeleyi desteklemek ve güçlendirmek amacıyla yayın hayatına atılmıştı. İlk sayıda yazdığımız yazıda ANT'ın niteliğini şöyle belirtmiştik: «ANT, sermayenin bilinçli müdahalesiyle, ilan pazarlıklarıyla, kredi hesaplarıyla sosyalist harekete karşı çıkan, hiç değilse onu yozlaştırmak için ikili oynayan Bâbıâli basınında yer verilmeyen gerçeklerin dile getirildiği, zincirlenen kalemlerin özgürce konuştuğu bir forumdur.» Gerçekten de, ANT, iki yıllık yayın hayatında sayfalarını bütün sosyalist yazarlara, düşünürlere ve karikatüristlere hiçbir ayrım gözetmeden açmış; gerçekler hiç çekinilmeden en sert ifadelerle dile getirilmiş, emperyalizmin ve işbirlikçilerinin Türkiye üzerinde çevirdikleri dolaplar inkâr kabul etmez belgeleriyle kamuoyuna açıklanmıştır. Ancak iki sayıyı finanse edebilecek bir sermaye ile kurulan ANT'ı, bu korkusuz neşriyatı dolayısıyla uğradığı çeşitli baskılara rağmen bugüne kadar ayakta tutan güç, sadece bir kaç kişinin emekgücü ve okurlarımızın değerli desteği olmuştur.

ANT mensupları hakkında iktidarın tahrikiyle açtırılan 50'ye yakın davada istenen cezaların toplamı 250 yılı aşmıştır. Bu davalardan ikisi mahkûmiyetle, üçü beraatle sonuçlanmıştır. Diğer davaların duruşmaları da çeşitli mahkemelerde devam etmektedir. Hiçbir hafta yoktur ki, ANT'çılar adliye merdivenlerini bir kaç defa tırmanmasın... ANT'ın dizgi, tertip ve baskısı zaman zaman çeşitli sabotajlara uğramış, derginiz bir kaç defa çıkamamak tehlikesiyle karşılaşmıştır. Bu güç durumlarda ANT'ın en büyük desteği, Bâbıâli'nin isimsiz kahramanları, çilekeş basın teknisiyenleri olmuştur. ANT'ın dağıtımı ve satışı ise daimi şekilde baltalanmakta, büyük şehirlerin merkezi semtleri müstesna, ANT'ı satmak bayilerimiz için bir cesaret meselesi halini almaktadır. Öyle ki, bir çok yerlerde bayilerimiz ANT'ı tezgâhların altına gizlemekte ve ancak günlük gazetelerin içine saklayarak okurlarımıza satabilmektedirler. Basın İlan Kurumu'nun bir kaç yüz liralık reklamından ve yayın ilanından başka hiçbir ilan almayan ANT'ın tek kaynağı, bayilere 80 Kuruş'tan verilen dergilerin satışıdır. Ne var ki, dağıtım ve satışın baltalanması yüzünden satış gelirleri de derginin giderlerini karşılayamamaktadır.

ANT bütün bu maddi ve manevi zorluklar içerisinde mücadelesine devam ederken hiçbir kişiden yada örgütten yardım görmemiş, bütün sosyalist fikirlere açık bir forum olarak bağımsızlığını korumuştur. Bununla beraber, aralarında hiçbir organik bağ bulunmamasına rağmen, ANT, emekçi sınıfların tek siyasi örgütü olan Türkiye İşçi Partisi'ni egemen sınıfların saldırılarına karşı savunmayı ve desteklemeyi daima görev bilmiştir. Sadece ANT'ın değil, Türkiye'deki bütün devrimci güçlerin ve yayınların desteğini kazanmış olan Türkiye İşçi Partisi, ne yazık ki, üst kademelerdeki sorumlu yöneticilerin kişisel çekişmeleri yüzünden ciddi bir bunalıma sürüklenmiştir. Bütün kurtuluş umudunu TİP'e bağlamış bulunan yüzbinlerce emekçi, sekiz yıllık birikimin böyle sorumsuzca israf edilmesi karşısında tam bir hayal kırıklığına düşmüştür. Bu bunalım ortamında ANT, bu kısır çekişmeleri layık olduğu şekilde değerlendirerek parti tabanının sesini yükseltmesi ve örgütüne sahip çıkması için bütün imkânları zorlamıştır. Bugün ANT'ın üçüncü yılına girmesinden dolayı duyduğumuz sevinç, desteklediğimiz örgütün içine düştüğü bunalım dolayısıyla gölgelenmiştir. Ama inanıyoruz ki, bütün sarsıntılara rağmen emekçi kitleleri ergeç çıkış yolunu bulacaklar ve sosyalist hareketi zafere ulaştıracaklardır. ANT, yayınını devam ettirebildiği sürece, bağımsız bir sosyalist dergi olarak sadece ve sadece emekçi halkın hizmetinde bütün sol fikirlerin tartışılacağı bir mücadele bayrağı olarak kalacaktır.

Olağanüstü TİP Kongresi

Bir buçuk aydan beri çeşitli söylentilere ve tahminlere konu olan **«hesaplaşma günü»** mahiyetindeki TİP Olağanüstü Büyük Kongresi geçen cumartesi günü Ankara'da Dilşat Düğün Salonu'nda *toplanmıştır*.

Saat 10.15'te genel sekreter Kemal Nebioğlu'nun yaptığı yoklama sonunda, TİP'in, çoğunluğu dar gelirli emekçi olan 307 delegesinden 227'sinin, aradan çok kısa bir zaman geçmiş olmasına rağmen, partiyi içine düştüğü bunalımdan kurtarabilmek için kış günlerinde büyük fedakarlıklara katlanarak Ankara'ya koştukları görülmüştür.

Aren'cilerin adayı Necat Erder'i 25 oy farkla mağlup ettikten sonra kongre başkanlık divanına oturan Rauf Çapan, toplantıyı tarafsız bir şekilde yöneteceğini belirtmiş ve ciddi meselelerin görüşüleceği bu kongrede bütün delegeleri duygusal davranışlarda bulunmaktan kaçınmağa davet etmiştir.

Saygı duruşu yapıldıktan ve İstiklal Marşı söylendikten sonra kongre gündemi açıklanmıştır. Genel Yönetim Kurulu'nun tesbit ettiği gündemde, 3. Büyük Kongre sonrası olayların görüşülmesinden sonra tüzüğün 15. maddesinin değiştirilmesi ve merkez karar organlarının yeniden seçimi yeralmıştır.

Ancak, Şükran Kurdakul ve Ali Karcı, gündem üzerinde itirazda bulunarak değişiklik istemişlerdir. Kongre Başkanı Rauf Çapan, bu itirazları, Aybar'ın açış konuşmasını yapmasından sonra dikkate alabileceini bildirmiştir.

Saat 11.45'te Genel Başkan Mehmet Ali Aybar, açış konuşmasını yapmak üzere mikrofona gelmiştir. Fakat bu konuşma, bir **«açış konuşması»** olmaktan çok, 3 saat 15 dakika süren *uzun bir savunma* niteliği taşımıştır. Zaman zaman gözleri sulanarak ve sesi titreyerek tutuk bir ifade ile yaptığı konuşmasında Aybar, Aren Grubu ile arasında çıkan anlaşmazlığın nedenlerini en küçük *ayrıntılarına kadar* uzun uzun anlatmış ve **«parlamenterler muhalefeti»**nin doğrudan doğruya kendisini genel başkanlıktan uzaklaştırmak üzere hazırlanmış bir komplo olduğu kanaatini tekrarlamıştır:

Kendisinin sosyalizmden saptığı iddialarına da cevap veren Aybar, **«Hürriyetçi Sosyalizm»** **«Türkiyeye Özgü Sosyalizm»** görüşünü 1945'lerden beri savunduğunu da belirtmiş ve 1945'te yazdığı bir yazıdan **«Hiç korkmadan iki barışmaz gibi görünen kelimeyi yanyana getirelim ve beklediğimiz hürriyetçi, mutlu rejimin adını koyalım: Bu fertleri hedef alan fertçi bir sosyalizmdir.»** cümlesini okuyarak bu defa da FERTÇİ SOSYALİZM sloganını ortaya atmıştır.

Aybar ayrıca, kendisinin Çek olaylarından önce Beşiktaş İlçesi'nde yaptığı bir konuşmayı da tekrarlayarak, **«Yöneticilerin gerçek seçimlerle işbaşına gelip düşmeleri, kuvvetler ayrılığı, hukuka bağlı devlet, yargı bağımsızlığı ve deneti, kişisel temel haklar dokunulmazlığı, Anayasa Mahkemesi, Danıştay, basın özgürlüğü, sendikal özgürlükler, çok parti rejimi, muhalefetin hakları, referandum gibi vatandaşı iktidarların keyfiliğine karşı koruyan müesseseler, *burjuva düzeniyle beraber* çöp tenekesine atılacak şeyler değildir»** demiş, ısrarla savunduğu bu görüşlerinin partinin tüzüğünde ve programında da yer aldığını ileri sürmüştür.

Olağanüstü TİP Büyük Kongresinden bir genel görünüş

«Hürriyetçi» yada **«fertçi»** sosyalizm görüşünde direneceğini bu konuşmasıyla kesin olarak ortaya koyan Aybar, bundan sonra kendisine yöneltilen **«jurnalcilik»** iddialarına cevap vermiş, *Sivas İl Sekreteri'nin* mektubunda Aren'e mal edilen sözlerin bizzat Aren tarafından da söylenmiş olduğunu geçen kongrenin zabıtlarını okuyarak kanıtlamağa çalışmıştır.

Aybar, daha sonra, 3. Büyük Kongre'den sonra kendisinin **«partiyi bölücü»** mahiyette hiçbir demeç vermediğini, buna karşılık başta Çetin Altan olmak üzere Arencilerin hergün gazetelere demeçler vererek partiyi bölmek, hattâ yeni bir parti kurmak yolunda çalıştıklarını söylemiştir.

«Sosyalizmden sapma» iddialarına da *cevap veren Aybar*, gerek Aren'in, gerekse Boran'ın Türkiye'ye özgü ve hürriyetçi sosyalizm konusunda kendisiyle aynı görüşte olduklarını, her ikisinin de evvelce yayınlanmış yazılarından pasajlar okuyarak kanıtlamıştır.

Son olarak Üçüncü Yol Çağrısı üzerinde konuşan Aybar, programda temel ilkeler bakımından değişiklik yapılamayacağını söylemiş, bilim kurulunun yetkilerinin ve bağımsızlığının genişletilmesine, tüzüğün **«sendikacılar»** a imtiyaz tanıyan 53. maddesinin değiştirilmesine karşı olduğunu açıklamıştır.

Aybar'ın muhalefetine rağmen, delegelerin çoğunluğu tüzükte değişiklik yapılmasından yana olduğunu, ÇAĞRI'cıların getirdikleri tüzük tadil tekliflerini gündeme almak suretiyle göstermiştir. Tüzükte, gerek ÇAĞRI'cıların tekliflerine uygun değişikliklerin yapılması, gerekse seçimlerin tek turda bitirilmesini öngören önergelerin bir tüzük tadil komisyonunda *görüşülmesi kabul edilmiştir*. Tüzük tadil komisyonuna ise, Aybar'cıların teklif ettikleri üyelerin 83 oyuna karşılık Üçüncü Yol'cuların teklif ettiği isimler 94 oyla seçilmişlerdir.

Bundan sonra **«parti içi ihtilaf»** ile ilgili konuşmalara devam edilmiştir.

Kongrenin ilk gününde, muhalif parlamenterlerin Aybar'a karşı kullandıkları siyasi ahlak ve siyasi dürüstlük yargılaması Anadolu'dan gelen delegeler tarafından onlara karşı da kullanılmıştır. **Zafer Öztürk** ve **Zülfikâr Tiğrel**'in partili milletvekillerini eleştiren konuşmalarından sonra Siirt delegesi **Şirin Baltaş**, İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın böbürlenmelerine değinerek, **«Altan bizi kastederek, bunlar bizim mecliste dövüldüğümüzden, sürüklendiğimizden haberdar değiller, diyor. Hepimiz dövülüyoruz. Davamız için kellemizi koltuğa almış mücadele ediyoruz. Mecliste dövülmüş olmakla övünmek yakışmaz bir sosyaliste... Aciz olanlar lütfen çekilsinler geri, biz varız!»** demiştir.

Mehmet Tebik, aydınları tabanda mücadele vermeğe davet etmiş, **Davud Özcan** da Suriye hududundan tefeciye yüzde 45 faizle borçlanarak kongreye gelebildiğini belirttikten sonra, üst kademelerdeki yöneticilere şöyle seslenmiştir: **«Emekçi halk yığınlarının itimadını yitirdiniz. Yanan ateşi söndürmek için taban olarak buraya geldik. Ateşi söndürmezsek hep beraber yanacağız!»**

Nazife Cemgil, son ihtilaflar üzerinde serbestçe konuşabilmek için Merkez Haysiyet Divanı *üyeliğinden istifa ettiğini* açıklamış, daha sonra Çetin Altan'ın kongre delegelerine hakaretlerinden örnekler vermiş, Aren'cilerin de kendilerine en ağır hakaretleri yağdıran Çetin Altan'ın dümensuyuna *girdiklerini, Boran'ın daima Aren'*in sosyalistliğinden şüphe ettiğini, hattâ milletvekili olmasına karşı çıktığını söylemiş, delegelere seslenerek **«Siyasi müntehir Çetin Altan'ın oyunlarına karşı çıkarak partiyi bu buhrandan *kurtaracağınıza inanıyorum*,»** demiştir.

Aydın Delegesi **Hüseyin Kaya**'nın Aybar'ı **«sosyalizmden uzaklaşmak»**la suçlayan konuşmasından sonra **Can Yücel**, iki tarafı da eleştiren bir konuşma yapmış, partiyi parçalamanın bilimsel sosyalizm değil, bilimsel budalalık olacağını belirterek, tüzüğün aksayan hükümlerinin değiştirilmesini ve karma liste yapılmasını istemiştir.

KONGRE NOTLARI

● **TİP Olağanüstü Büyük Kongresi maddi imkânsızlık nedeniyle Kızılay'da bir bankanın altındaki küçük bir düğün salonunda toplanabilmiştir. Bu yüzden sadece delegelere, gazetecilere ve sayısı çok sınırlı davetlilere yer ayırabilmiştir. Bununla beraber Türkiye'nin dört bir yanından gelen bir çok partili kapıları zorlayarak içeri girmiş ve kongreyi saatlerce ayakta izlemiştir. Salona giremeyenler ise salonun caddeye açılan pencerelerinden baskı yaparak caddeye bir hoparlör çektirmişler ve konuşmaları dışarıdan izlemişlerdir.**

● Kongrenin çekişmeli geçeceği daha toplantı açılmadan salonda dağıtılan bildiri ve dergilerin fazlalığından anlaşılıyordu. İstanbul ilinin işgal bildirisi, TİP Merkez Yürütme Kurulu'nun 36 sayfalık bildirisi, Zonguldak İli adına **«Sömürücüye Yumruk»** gazetesi, Milli Demokratik Devrim'cilerin yayınladığı Devrimci Grup bildirisi, TİP Çankaya İlçe Yönetim Kurulu'nun bildirisi, kongre boyunca elden ele dolaşmıştır.

● **Tarafların ilk kuvvet denemesi başkanlık divanı seçimi sırasında olmuş, *Aybar'cılar* Rauf *Çapan'ı*, *Aren'ciler* Necat Erder'i, Milli Demokratik Devrim'ciler de Şakir Keçeli'yi aday göstermişlerdir. Yapılan ilk açık oylamada Rauf Çapan 105, Necat Erder 104, Keçeli de 5 oy almıştır. Bunun üzerine Adil Kurtel ve Ali Karcı oylamaya itiraz etmişlerdir. *Bu defa yoklama suretiyle* oylama yapılmış ve Aren'cilerden Ali Karcı ile Yusuf Ziya Bahadınlı'nın yürüttüğü yoklama sonunda Çapan'a 120, Erder'e 95, Keçeli'ye 5 oy verildiği, 15 delegenin de çekimser kaldığı anlaşılmıştır. Böylece ilk raundu Aybar'cılar kazanmıştır.**

● Üst kademelerdeki çakişmelerin tabanın temsilcilerinde her bakımdan tedirginlik yarattığı açıkça görülüyordu. Nitekim gerek Aybar, gerekse Aren ve arkadaşları salona girerken *lehte yada aleyhte hiçbir tezahürat* yapılmamıştır. Her iki tarafın da sivri isimleri, kongre boyunca sınava çıkmayı bekleyen tembel öğrenciler gibi somurtup duruyorlardı.

● **Kongrenin en çok dikkati çeken siması, Ağrı Delegesi Mehmet Savaş'tı... *Boya içindeki günlük iş elbiseleriyle* gelmişti.**

● Yoklama yapıldıktan hemen sonra Genel Sekreter Nebioğlu, açış konuşmasını yapmak üzere Genel Başkan Mehmet Ali Aybar'ın kürsüye çağırmıştır. Aybar mikrofon başına geçip konuşmaya hazırlandığı sırada, çeşitli çıkışlarıyla meclis içtüzüğüne adamakıllı vakıf olduklarını gösteren Adil Kurtel ve Ali Karcı, başkanlık divanı seçilmeden genel başkanın açış konuşması yapamayacağını söylemişlerdir. Bunun üzerine Aybar, toylantının sırf bu yüzden elektriklenmesine meydan vermemek için, konuşmasını divan seçiminden sonraya ertelediğini bildirerek kürsüden inmiştir.

● **Başkanlık divanı teşekkül ettikten sonra tekrar kürsüye gelen Aybar, tam *195 dakika konuşmuştur. Aybar konuşmasını* bitirdiği sırada tam 56 kişi «parti içi çekişmeler» konusunda söz almış bulunuyordu. Birinci gün bu konuda sadece 8 kişi konuşabilmiş, yeni söz alanlarla birlikte sırada bekleyen 58 kişi ertesi güne kalmıştır. Gece düğün olduğu için kongre çalışmaları birinci gün saat 18'de tatil edilmişir.**

● Başkanlık divanı seçiminin ikinci defa yoklama suretiyle yapılması çeşitli illerin taraflardan hangisine eğilimli olduklarını ortaya koymuştur. Ağrı, Bitlis, Çorum, Diyarbakır, Edirne, Elazığ, Gaziantep, Hatay, Kars, Kırklareli, Konya, Maraş, Mardin, Muş, Niğde, Ordu, Rize, Samsun, Siirt, Tekirdağ, Tokat, Trabzon, Urfa illeri Aybar'ın adayına; Amasya, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Çanakkale, Denizli, Erzurum, Eskişehir, Giresun, İstanbul, İzmir, Kırşehir, Kayseri, Malatya, Manisa, Nevşehir, Sakarya, Yozgat, Zonguldak illeri Aren'in adayına oy vermişlerdir.

● **Çetin Altan Kongredeki konuşmasında *yine egoizmine mağlup olarak* «Aybarın başında bulunduğu bir partide milletvekili olmaktansa bir dahaki sene hapishaneye gitmeyi tercih ederim» derken, şövalyece bir davranışta bulunduğu kanaatindeydi. Oysa biraz sonra, Başkanlık divanına verilen bir önergede, *halen hapisanede bulunan* Vahap Erdoğdu, Şadi Alkılıç, Mustafa Köse ve Yalkın Özerden'e dayanışma telgrafı çekilmesi önerilerek, Çetin Altan'dan başka kimselerin de mahkemelerde ve hattâ hapisanelerde süründüğü meydana çıkmıştır, Ve bugün hapishane çilesi *çeken bu sosyalistler ile aynı yoldaki* başka sosyalistlerin, hiçbir zaman Çetin Altan gibi milletvekilliği dokunulmazlığı garantisi peşinde koşmadıkları da bilinmektedir.**

Gaziantep Delegesi **Hasan Bozkurt**, Aren'cilerle Aybar'ın ayrı düşünmediklerini belirtmiş. Amasya İl Başkanı **Naci Eren** de üst kademelerdeki yöneticileri suçlayarak, **«bırakın bu işi biz yapalım. Bizi uyandırdınız, ama artık çalışamayacaksanız bırakın partiyi biz idare edelim; genel başkan da buluruz, gelen sekreter de...»** demiştir.

Kongrenin ikinci günü yine aynı düğün salonunda ve büyük bir izdiham içinde çalışmalara devam edilmiştir. Saat 8.30'da açılan toplantıda, **Ecder İnal** adındaki bir delegenin Aybar'ı destekleyen konuşmasından sonra, İstanbul Milletvekili **Çetin Altan** kürsüye gelerek 80 dakika süren bir konuşma yapmıştır.

Çelişmelerle dolu olan konuşmasında Altan, her gün fıkralarında tekrarladığı suçlamaları bu kez de mikrofondan Aybar'a yöneltmiş ve Genel Başkanın sadece kendi benliğini düşündüğünü, kendisini dokunulmaz insan saydığını söylemiştir. Ancak, aynı Çetin Altan biraz sora, «Ben... Ben... Ben...» tekrarlamalarına girişerek, **«Benim en azından beşyüzbin okuyucum var. Benim yazılarım partiye 60 Bin oy getiriyor. Şunu kesinlikle söyleyeyim ki, eğer Mehmet Ali Aybar bu partinin başında yarın sabah lider olarak kalacak olursa, ben, bu partide aktif durumda kalmam»** diyerek, delegeleri baskı altına almaya kalkışmıştır.

Geçen kongrede başkanlık yaptığı halde gördüğü usulsüzlükleri ve çirkinlikleri niçin o zaman açıklamadığı sorusuna da kesin bir cevap veremeyen Altan, demagojilerle kendisini savunmaya çalışmıştır.

Aybar'ın bir gün önce tamamen kişisel çekişmeleri ön plana alan konuşması kongrede **ne kadar olumsuz karşılandıysa, Çetin Altan'ın bir «ben - ben» kavgasını dile getirmekten öte gitmeyen konuşması da aynı şekilde tasvip görmemiştir.** Davetli sıralarında bulunan bir kısım dinleyiciler, kendisini sırf Aybar'a karşı çıktığı için alkışlamışlarsa da, delege sıralarında Aren'ciler de dahil hemen bütün delegeler, kendilerine bir süre önce **«zibidiler»** diye hakaret eden Altan'ın bu konuşmasını tepkiyle karşılamışlar, hattâ zaman zaman kendisini yüksek sesle protesto etmişlerdir. Daha sonra Aybar'cılar adına konuşan genel yönetim kurulu üyesi Mehmet Ali Aslan da tartışmayı fikir planından kaydırarak, meseleyi parti içinde **«Kürtlerle — ırkçılar», «bürokrat aydınlarla - emekçiler»** çatışması olarak ortaya koymaya kalkışmış, bu konuşma da delegelerin büyük tepkisiyle karşılanmıştır. Doğulu delegeler ve işçilerin çoğu, kendilerinden yana görünmesine rağmen, bölücü nitelikteki bu konuşmayı protesto etmişlerdir.

Bu arada verilen bir önergeyle, Aybar ile ihtilaf halinde bulunan milletvekillerine 45'er, diğer delegelere 10'ar dakika konuşma hakkı verilmesi kararlaştırılmıştır.

Kongrenin iki günlük çalışması sırasında, hangi taraftan olursa olsun, kişisel suçlama metodlarına başvuran konuşmacıların, tabanın sağduyu sahibi temsilcileri tarafından asla tasvip edilmediği, hemen bütün delegelerin somut meseleler üzerinde durarak partinin bir çıkaryola kavuşturulmasını istedikleri meydana çıkmıştır.

Bu gerçeği görerek hareket eden Profesör Sadun Aren, kongrede kişisel suçlamalara başvurmayıp somut meseleler üzerinde durmuş ve olumlu karşılanan bir konuşma yapmıştır.

Aybar'ın açış konuşmasında evvelce tekrar tekrar konuşulmuş meseleleri söz konusu ettiğini belirten Aren, Genel Başkanın görüşlerinin, **«bana karşı çıkmak tertiptir, komplodur»** cümlesinde özetlenebileceğini belirtmiştir.

Aren, sosyalizmden sapan bir genel başkanın değiştirilmesi için uğraşmanın en demokratik hak olduğunu, kendisinin bu mücadeleyi açıkça yaptığını, bu bakımdan Aybar'ın yazılı belgeler okumasına lüzum olmadığını izah ettikten sonra, özetle şunları söylemiştir:

«Aybar partinin program ve tüzüğünün sosyalist olduğunu söyledi. Bizim iddiamız da budur. Biz, program ve tüzüğün ruhundan ayrıldığı için Genel Başkan'a karşı çıktık. Yaptığımız bütün çalışmalar tüzük içinde olmuştur. Olağanüstü kongre, tüzüğe uygun olarak toplantıya çağrılmıştır. Çünkü Aybar'ın sosyalizmden ayrıldığı görülmüştür. Aybar, kendi sosyalizm anlayışının kongre kararı haline geldiğini söylüyor. Kongrenin dördüncü günü kimse ne olup bittiğini farketmeden, bir takım görüşler üzerinde tartışma dahi yapılmadan kongre kararı haline getirilmiştir. Biz bu görüşlere karşıyız.»

Aren bundan sonra **«Türkiye İşçi Partisi Üyelerine Çağrı»** da yer alan görüşleri dile getirerek bunlara sahip çıkmış ve özetle şöyle demiştir:

«Sosyalizm sadece iktidara gelmekle, kanun çıkartmakla gerçekleştirilemez. Bunu insanlar yapacaktır. Kadro yetiştirilmesi lazımdır. Bu bakımdan bu kadroyu eğitecek teori üzerinde görüş birliği zaruridir. Aybar sosyalist teori üzerinde kafaları karıştırmıştır. Bu mesele tepedeki beş kişi ile Aybar arasında çıkmış bir ihtilaf değildir. Aybar'a karşı muhalefet çok yaygındır. Biz Aybar'la anlaşsak bile teşkilatta Aybar'a karşı organize direnmeye cevap verilmiş bir çözüm yolu bulunamaz. Gerçekten çözüm istiyorsak, bugünkü yönetimin değiştirilmesi ve gelecek yönetimin bazı şeyler yapması lazımdır. derinlemesine örgütlenmeye gidilmesi lazımdır. Parti tabanının eğitilerek, sosyalist aydınlar haline getirilmesi lazımdır. Parti içi demokrasiyi kurmak ve aynızamanda disiplini sağlamak lazımdır. Edindiğimiz tecrübelerden ve geçen zamandan da yararlanarak aynı doğrultuda, fakat bugünün şartlarına uygun olarak tüzüğümüzü ve programımızı geliştirmemiz lazımdır. Partiyi, Türk sosyalist hareketinin mihveri, en hızlı akan nehri haline getirmeliyiz. Parti dışında kalmış veya parti dışına itilmiş arkadaşları teker teker kazanmak için uygun bir usul bulmalıyız.»

Aren daha sonra, delegelerin genel eğilimine uyarak otokritik yapmış, geçen dönemde Aybar'la sorumluluğu paylaştığını belirterek, **«Bugün bir özeleştiri yapmak zorundayım. Teori bakımından Aybar'ın sorumluluğuna iştirakim yoktur. Çok yakın dostluğum olduğu halde bu şekilde konuşacağını bilmiyordum. Konuştuktan sonra da karşı çıktım. Partinin eylemle ilgili meselelerine gelince, Merkez Yürütme Kurulu üyesi olarak örgütlenme, eğitim ve parti içi disiplin konularında gereği kadar etkin davranmadım. Bu benim kusurumdur. Bu kusurumun nedenleri psikolojiktir. Son çalkantılar hepinizde olduğu gibi bende de büyük uyanma yapmıştır. İnsanlar mücadele içinde bilinçleniyorlar.»** demiştir.

Daha sonra, sendikacılara ve Doğululara düşman olduğu iddialarını kesinlikle reddeden Aren, Doğu meselesi üzerinde konuşurken, Tarık Ziya Ekinci'nin kardeşi olan Diyarbakır Delegesi **Tahsin Ekinci**, Aren'e «Köpek!» diye bağırmıştır. Bu çirkin davranış bütün delegelerin şiddetli tepkisine sebep olmuş ve Ekinci'lerin safında bulunduğu Aybar grubunu da oldukça güç duruma düşürmüştür. Olay karşısında başkanlık divanının yetersiz kalması yüzünden salon karışmış ve protestoların şiddetlenmesi üzerine oturuma bir saat ara verilmiştir.

Dergimiz bağlandığı sırada parti içi meselelerle ilgili görüşmeler devam etmektedir. Daha sonra, üçüncü yol hareketinin getirdiği tüzük tadil teklifleri görüşülecek ve sabaha karşı seçimlere geçilecektir. Kongrenin bundan sonraki tafsilatını ve kongre sonuçları üzerine yorumlarımızı gelecek hafta geniş şekilde okurlarımıza sunacağız.

OYA SENCER
- Devrimci asistana baskı -

PROF. CAHİT TANYOL
— Bilim adına küfür! —

Rektör nihayet üniversiteyi polislere işgal ettirdi!

● Demokratik üniversite herkesin herşeyi tartışacağı; herkesin öğrenmek istediği konularla hiçbir gizli yanı kalmamacasına açıklıkla öğrenim yapacağı bir kurum olmalıdır. Demokratik üniversite, öğretim üyelerinin bütün çalışmalarını üniversiteye hasretmeleri, genç öğretim üyelerinin bilim basamaklarında haklarıyla yükselmelerinin engellenmemesi demektir...

● (...) Artık önceleri olduğu gibi yığınla solcu gencin, yığınla sağcı kardeşin kırılmasına yol açan tartışmalara son! Herkes herşeyi tartışacak. Önce öğreneceğiz sonra gerekirse kavga ederiz. Bilmeden kavga yok, itham yok...

Öğrenciler son boykotlarında, forumlarında hep bunları tartışıp geliştirdiler. Bunların gerçekleşmesi için de haziran boykotlarında ortaya attıkları isteklerinin en kısa zamanda sonuçlanmasını istediklerini açıkladılar.

Öğrencilerin bu geliştirdikleri fikirler karşısında, öğretim üyelerinden büyük bir çoğunluğu - özellikle yöneticiler - bir uyutma politikası izlediler. Ancak öğrencilerin toplu nefeslerini somut olarak enselerinde hissettikleri fiili dönemlerde olumlu kararlara yöneldiler. Özel yüksek okulların devletleştirilmesinden, tam gün çalışmadan, mali özerklikten söz ettiler. Öğrencilerin bu baskılarının güçlü olmadığı alanlarda hiçbir çözüme yönelmediler.

Kapalı kapıların arkasında yaptıkları toplantılarda öğretim üyeleri öğrencilerin geliştirdikleri bu fikirlere ve isteklerine çoğunlukla aldırmadılar. Yine öznel çıkarları yada dünya görüşlerini bilimsel gerçeklerin üstünde tutmaya devam ettiler. Bunun son örneğini de Oya Sencer'in doktora tezini redederken, bilimsel hiçbir gerçeğe dayanmıyarak ortaya koydular. Bu davranışları öğrencilerin 26 Aralık günü yaptıkları haklı protestoya yol açarken, öğretim üyeleri öğrencilerle tartışmayı bir yana itip rektörlük binasını terkettiler. Rektör kanalıyla sembolik bir oturma grevini işgal olarak nitelendiren beyanatlar verdiler. Üniversitenin kapatılmasına karar verip, binaya polisin girebileceğini öne sürdüler.

Çünkü, Oya Sencer'in «Türkiye'de işçi sınıfının doğuşu» konulu doktora tezine karşı çıkışlarını bilimsel bir temele oturtabilecek ve öğrencinin isteklerinin ne olduğu konusuna cevap verebilecek durumda değildirler.

Çünkü, sosyoloji dalında yetkili iki raportörün, Sencer'in doktora tezine verdiği rapor «Pekiyi» derece taşımaktaydı.

Çünkü, Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Kürsüsü Direktörü Nurettin Şazi Kösemihal, Oya Sencer'in istifasını kabul etmemekte ve «Oya, istifaya zorlanmıştır. Öğrenciler, değerli öğretim üyelerini korumak için bilinçli mücadeleye girmişlerdir.» diyerek genç öğretim üyesini övmektedir.

Çünkü, Oya Sencer'in tezine aleyhte oy kullanılmasına büyük gayret gösteren Prof. Cahit Tanyol hakkında iki yıl önce «bilimsel hırsızlık» gerekçesiyle tahkikat açılmıştır. Ve Tanyol, Oya Sencer'in tezi hakkında uyanık bulunmaları gerektiğini anlatmaya çalıştığı öğretim üyelerine hiçbir bilimsel gerekçe açıklamamıştır. Sadece, «Bu tez artık eskimiş bir görüşe dayanmaktadır. Bu görüş artık Rusya'da bile terkedilmiştir.» diyerek yapıları bilinen bazı öğretim üyelerini kışkırtmıştır. Tanyol'un bu görüş ardına raporunda sıraladığı bilimsel (!) niteliklerse bugüne kadar hiçbir öğretim üyesi raporunda kullanılmamıştır. Tanyol, Asistan Sencer için «Arsiz, gafil, megaloman, şımarık» gibi deyimleri raporunda tekrarlıyarak daha önce tahkikat konusu olan bilimsel değerini açıkça ortaya koymuştur.

İstifa eden Oya Sencer, Danıştay'a başvurarak hakkını ararken, öğrencilerin bu son olayı da örnek alarak sürdürdükleri eylem, önce de açıkladığımız gibi, öğretim üyelerince özellikle sertleştirilmek istenmiştir. Senato'nun 26 Aralık'ta aldığı kapatma kararı üzerine binayı terkeden öğrenciler rektör tarafından ısrarla «işgalci» olarak gösterilmeğe çalışılmıştır.

27 Aralık günü üniversite önünde öğrencilerin bütün önleme çabalarına rağmen meydana gelen birkaç küçük hadise sonunda bazı öğrenci liderleri polis tarafından sorgu için davet edilmiştir. Sorgu için polisle birlikte giden öğrencilerden Kemal Bingöllü, Bozkurt Nuhoğlu, Öcal Okay, Masis Kürkçügil ve Mehmet Mehti Başpınar «polise mukavemet ve polisin görevini yapmasını engel olmak» suçuyla 5. Sulh ceza mahkemesi tarafından tutuklanmışlardır. Cihan Alptekin'i serbest bırakan mahkeme, Deniz Gezmiş ve Celâl Doğan hakkında da gıyabi tevkif kararı almıştır.

Aynı gün meclise «işgal cezalarının ağır hapis suçu olduğu ve daha şiddetli cezalandırılması» gerektiği yolunda bir kanun tasarısı verilmiştir. Olaylar bu şekilde gelişirken bazı ismi büyük fakat gerçekte öğrenciyle ilgisi olmıyan öğrenci kuruluşları iktidar - polis - rektör üçlüsünün oyununa uygun düşen bildiriler yayınlıyarak soruna günlük meseleler açısında eğilmişlerdir. Bu arada konuyla ilgili bir bildiri yayınlıyan Fikir Kulüpleri Federasyonu «rektörün polise üniversiteyi işgal ettirerek, polisle öğrencileri karşı karşıya getirmesini» şiddetle kınadıklarını belirtmiştir. Bildiride ayrıca temeli atılmakta olan «demokratik üniversiteyi» yıkmak için tutucu çevrelerin yaptığı işbirliği sonunda yaratılmak istenen çatışmalardan öğrencilerin kaçmaları gerektiği belirtilmiştir. Bu çatışmalara ortam hazırlanakla iktidar - polis - rektör üçlüsü yerilirken, bunun arkasında yeni terör kanunlarının getirilmek istendiği uyarısı da eklenmiştir.

MONTAJ SANAYİİNE VE ORTAK PAZAR'A HAYIR!

Osman S. AROLAT

24-30 Aralık 1968 tarihleri arasında 44 öğrenci örgütü emperyalist ulusların sömürü düzenlerini sürdürme araçlarından **«Ortak Pazar'a ve montaj sanayiine hayır»** adı altında bir hafta düzenlemişlerdir.

24 Aralık 1968 tarihinde İstanbul Teknik Üniversitesinin Gümüşsuyu'ndaki lokalinde açtıkları sergiyle eylemlerine başlıyan örgütler, İdris Küçükömer ve Nuri Karaca'nın verdiği konferanslarla sorunu pekiştirmişler ve montaj sanayiinin en yoğun olduğu İzmit — İstanbul arasında yürüyüşe geçmişlerdir.

Eylemlerinin emperyalist ekonominin sürekli sömürüsünün son bulmasına yani yıkılmasına kadar bir süreklilik taşıdığını açıklıyan öğrenciler konuyu genişlemesine ortaya koyan bir çalışma yapmakta olduklarını ilk bildirilerinde belirtmişlerdir:

«Kapitalist sanayi ülkeleri kapitalist üretim biçiminin doğal sonucu olan üretim artıklarını tüketebilmek için dış pazarlar bulmak zorundadırlar. Üretim artıklarını satabilecekleri en iyi pazarlar ise geri bırakılmış ve sanayileşmeleri engellenmiş ülkelerdir.

«Geri bırakılmış ülkelerde montaj sanayiinin kurulmasının nedeni yerli ağır sanayiin kurulmasını engelliyerek o ülkeyi sürekli olarak pazar durumunda tutup sömürgeleştirmektir.

«Geri bırakılmış ülkelerin iktidarları ise - sanayileşiyoruz - göstermeliği içinde montaj tesislerine büyük kolaylıklar göstererek ülkeyi emperyalizm denen canavarın eline teslim etmektedir. Bu iktidarlar montaj tesisi kuran firmaların tekelci bir biçimde çalışmalarını sağlamakta, böylece ülke yalnızca *bir firmanın* pazarı olmaktadır. Yani yabancı firmalar bir montaj fabrikası kurmakla o ülkeyi kendi pazarları yapmaktadırlar.

«Montaj sanayiinin gerçek kuruluş nedeni olan ülkeyi pazar olarak kendine bağlamanın yanısıra geri ülkelerde insan emeğinin ucuz olması da yine montajcıların çıkarlarına uygundur. Ancak bu emek ucuzluğu birinci nedenin yanında tali kalmaktadır. Çünkü kapitalist ekonominin asıl güçlüğü üretim artıkları için pazar bulma sorunudur.

«Türkiye'de emperyalizmin işbirlikçi sınıfı sanayi kesimidir. Emperyalizm Türkiye'de sanayiye hakim olmakla tarımı kontrolu altına almış yani ekonomik yönden tam egemen olmuştur.

«Altı Avrupa ülkesi kendi aralarında bir dayanışma kurarak Avrupa'nın birleşmesine doğru bir adım atarken, kendi sanayi ürünlerinin satışının sürekliliğini sağlamak için Türkiye'yi pazar olarak kendilerine bağlamak çabalarını hızlandırmışlardır.

«Türkiye için Ortak Pazar'a girmek bir intihardır. Çünkü bu halde:

1 — Gümrük duvarları kaldırılacak, bunun sonucu olarak zaten kurulamamış olan yerli sanayimiz tamamen hayal olacaktır.

2 — Serbest sermaye dolaşımı olacak, bunun sonucu olarak zaten 6224 sayılı kanunla Türkiye'yi iyice soymakta ve dışa bağlamakta olan yabancı sermaye Türkiye'yi tamamen eline geçirecektir.

3 — Serbest sermaye dolaşımı sonucunda Türkiye parası bağımsızlığını tamamen yitirecektir.

4 — Ortak Pazara girmemiz halinde Türkiye'deki önemli yatırımları yabancılar planlayıp yaparaklardır. Doğaldır ki yabancı sermaye planlamayı Türkiyenin çıkarına değil, kendi çıkarına yapacaktır. Büyük yatırımların dışarıda planlanmasıysa Türkiye'nin dıştan yönetilmesi demek olacaktır.

«Günümüzde ise Türkiye'ye yardım konsorsiyumu tam bir emperyalist kurumu olarak çalışmaktadır. Çünkü bu kurum yardımlarında kendi çıkarlarına uygun düşen projelere kredi açarken daha da ileri giderek, Türkiye'yi sömürmeyi kolaylaştıracak kendi projelerini de Türkiye'ye empoze etmektedir. Örneğin kredi vaad ederek Boğaz Köprüsü'nün yapılmasını teşvik ve empoze etmesi Boğaz Köprüsü'nün konsorsiyuma dahil ülkelerin çıkarlarına hizmet edeceği içindir.

«Lise üçüncü sınıf tarih kitabı (Emin Oktay sayfa 88) — ... Fransız tacirlerinden diğer yabancı tacirlere nazaran daha az bir gümrük resmi alınacaktır. Yani bu gümrük resmi ancak Türklerin verdikleri kadar olacaktır... — demektedir.

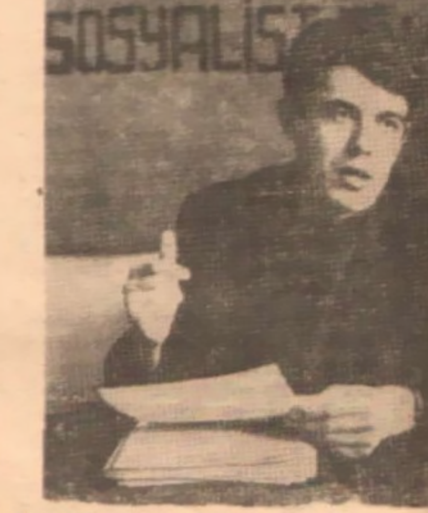
«Öte yandan 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu'nun 10. maddesi: — Yerli sermayeye ve teşebbüslere tanınan bütün haklar; muafiyetler ve kolaylıklardan, aynı sahalarda çalışan yabancı sermaye ve teşebbüsler de aynı şartlar dahilinde istifade eder. —

«Bugün gümrük duvarlarını kaldırarak Ortak Pazar'a girmenin, daha doğrusu ortaklara ortak olmanın kapitülasyonlardan ötede ekonomik bağımlılık olduğu ortada olan bir gerçektir.

«Türkiye'nin Ortak Pazar'a girmesi ekonomik bağımsızlığını tamamen yitirerek ortakların pazarı durumuna düşmesi, yani Türkiye'nin intiharı demektir.

«Türkiye'nin geleceğine sahip çıkan ve Türkiye'nin ekonomik bağımsızlığını her düşüncenin üstünde tutan devrimci kuruluşlar olarak MONTAJ SANAYİİ ve ORTAK PAZARA HAYIR diyoruz.»

Montaj sanayiini sembolize eden Truva Atı, Teknik Üniversitenin önünde (solda) ve İTÜÖB Başkanı Harun Karadeniz kampanyayı açıyor.

Konuyu bu şekilde ortaya koyan öğrenci örgütlerinin büyük bir çoğunluğunun teknik kesimde yer alması ülkemiz açısından bir başka gerçeği ortaya koymaktadır. Montaj sanayii alanında teknik eleman olarak kaynaklanma alanı, yani yarının uygulamacıları bu yapıdaki sanayie karşı çıkmaktadırlar. Hal böyle olunca eylemin sürekliliği doğal bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır. **Bugün montaj ve ambalaj sanayiine karşı** çıkacak eyleme giren öğrenciler yarının teknik adamları olarak bu eylemlerini milli ağır sanayiin kurulması yolunda sürdüreceklerdir.

Aslında sınıf kavgalarını sermaye üstünlüğüyle kendi ülkelerinden sömürdükleri ülkelere aktaran ve kapitalizmin emperyalizm aşamasına ulaşan ülkeler yeni ve zorlu bir dönemin eşiğindedirler. Çünkü geri bırakılmış ülkelerin halklarının uyanışıyla ve milli kurtuluş savaşlarıyla kendi dışlarına aktardıkları sınıf çatışması ülkelerine geri dönmektedir. Uydurma tedbirli montaj sanayileri ile üretim artıklarını artık eskisi kadar kolay geri bırakılmış ülkelere aktaramıyacaklardır. Bilinçli aydınlar, bir yandan montaj sanayiine uygun teknisyenlerin yetiştirilme alanlarına, özel yüksek okullara darbe indirip kapatılması yolunda başarılı adımlar atarken, bir yandan da montaj sanayii ve ortak pazar rezaletlerine emekçi halkların karşı çıkması yolunda harekete geçmektedirler. Üretim fazlasını yeni Vietnam'lar yaratarak harcama yolları ise son yenilgilerden sonra yıkılmakta olan dev emperyalist ülkenin, Amerika'nın bile göze alamıyacağı bir korku olmuştur.

■

Turizmin Sosyalistçesi

TİP, tipiye tutuldu. Göz gözü görmüyor, soluk soluğayız. Bu, üç aydır böyle sürüp gidiyor. Tam ılımanlık bir yere kavuşuyoruz umudu belirdiğinde, boran o yönden de savurmağa başlıyor. Bu boran da değil galiba, hortum gibi bir şey, bir anafor.

Ondan tevekkeli böyle olduğumuz yerde döneniyor, debeleniyoruz... Geçen Kongrenin son günüydü, seçim günü, seçim gecesi, sabaha karşı... Kulaklarımda bir karabasan uğultusu... İçim mi geçmiş, ne!.. Zorbelâ toparladım Kendimi... Bir de baktım, cigara dumanından salonun tavanı öylesine alçalmış ki, yıkılacak üstümüze nerdeyse... Ve *loşluğun içinde bir takım* karaltılar, birbirleriyle toslaşa - tokuşa, dolanıyorlar ortada... Herhalde son turuydu, üçüncü turuydu seçimin... Ama içime bir ürperti geldi, bu azap hiç bitmiyecekmiş gibi geldi... 3. üncü tur, 4. üncü tur, 5. inci tur... Kıyamete dek böyle sürüp gidecekmiş gibi geldi... Zor attım kendimi dışarı... Ama kurtulamadım, baksanıza!.. İki gün sonra, cumartesi günü yine tur atmağa başlıyacağız o karabasanın etrafında... Bu revizyonizm bile değil, bir çeşit turizm...

Can YÜCEL

Kıbrıs'ta her an silahlar patlayabilir!

Türk Cemaat Meclisi Başkanı Rauf Denktaş, Türkiye'de kaldığı bir haftalık süre içinde yetkililere dilinin döndüğü kadar **«Kıbrıs'ta heran silahların patlayabileceğini»** anlatmaya çalıştı... Kıbrıs Türk'ünün tüketici olmaktan kurtarılıp üretici duruma getirilmesi gerektiğini, ekonomik bağımsızlık sağlanmadan politik bağımsızlığa ulaşmanın mümkün olmadığını söyledi. Planlar, belgeler ve raporlar getirdi beraberinde...

Dışişleri Bakanlığındaki yetkililer Denktaş'a, umut verecek hiçbir şey söylemediler... Başbakan Demirel ise, Denktaş'ı Bayram tatili için gittiği İstanbul'a çağırıp ayak üzeri bir görüşme yaparak, Kıbrıs Türklerine sakin olmalarını tavsiye etti ve seçim nutuklarında sık sık kullandığı cümlelerden bir demet nasihat ve vaad sundu...

Türkiye'den Kıbrıs'a bir iç ezikliği ve umutsuzluk götüren Denktaş, anavatandan ayrılmadan önce Esenboğa hava alanında gazetecilere içini boşaltmadan edemedi ve şöyle dedi:

«— Rumlar adaya istedikleri kadar silah sokuyorlar. Bunu kontrol edecek bir teşkilat ve mekanizma yoktur. Birleşmiş Milletler de kontrol etmiyor. Ancak, silah sokulmaması için tavsiyelerde bulunuyor.»

Ve Denktaş, Kıbrıs Türk liderlerinin adada nasıl bir yönetim istediklerini şöyle izah etti:

***«— Biz Kıbrıs'ta iki kademeli idare istiyoruz.* Birincisi merkezi bir hükümet, ikincisi otonom idare. Yani cemaatlerin kendi işlerini kendilerinin görmesi. Bu konuda rumlarla aramızda fikir ayrılıkları var. Bizim anladığımız manada otonomi sistemi ile Rumların anladığı otonom idare başka başka şeyler. Bu konuda uzlaşma olmazsa çözüm düşünülemez...»**

«Atina, Lefkoşe, Ankara üçgeni» içinde sürüncemede bırakılıp, ikili görüşme masasına yatırılmış bulunan Kıbrıs sorununun uzaması bir noktada herkesin işine gelmektedir. Gerek Atina, gerek Lefkoşe, gerekse Ankara içinde bulundukları iç şartlar bakımından Kıbrıs Sorununun sürüncemede kalmasından yanadırlar ve ayrı ayrı zaman kazanma peşinde koşmaktadırlar.

Rum toplumunun bir yandan ikili görüşmeleri sürdürürken öte yandan silâhlanmaya devam etmesi, Türk toplumunun ise bugünkü şartlar altında ekonomik baskı ve sıkıntılar altında ezilmesi, Kıbrıs Sorununu bir silahlı çatışmaya doğru hızla sürüklemektedir.

Ferruh Doğan

Düşünce sıkıyönetimi kanunlaşırken

Dr. Mehmetcan KÖKSAL

Türkiyede demokrasinin bu türlüsü, nice zamandır kesin bir çıkmaza doğru sürükleniyor. Bu türlü demokrasi, bir toplun ve üretim ilişkileri düzeni olarak da, bir toplum ve yönetim ilişkileri düzeni olarak da, her ikilemde de, kendileri bakımından karanlıklara giriyor. Bu uzun bir tunelden daha çok, bir mağaradır, önünde çıkışı yoktur.

Gerçekte, bunun şaşılacak bir yanı yok.

Geri kalmışlığı, uluslararası istatistiklerle onaylanmış bütün bu gibi ülkelere bakınız, ortadadır, aynı durumu göreceksiniz: Yoksul toplumun, kendi ihtiyaçlarının tatminine yöneltilmeyen emeğinin değerlendirilişi ile, siyasi iktidarı arasındaki dialog, ancak böyle bir rota tutturur. Bir çeşit ihsan olarak verilen demokrasi imkânları, kenarından köşesinden kemirilen bir takım metinler üzerinde yüz üstü bırakılabilir. Bu gidişin daha başlara rastlayan sıralarının bile, sallantılı ve bu gidişle nelere toslayacağı, nitelik olarak bellidir. Şimdi dönüp de, yeniden gerilere bakacak olursak, gördüğümüz, bu, ve bunun böyle olacağını kendi kendisine adeta va'detmiş bir iktidarın varlığıdır. Çok partili bir siyasal tercih yelpazesinde, sosyalist tek bir eğilimin varlığından duyulan korku, TİP'i daha da etkili yapmış idi. Toplumdaki açık sınıf farklılaşmasını silen bir seçim düzeni yaratmak çabaları bununla açıklanabilir. Önce fiilî, sonra hem fiilî ve hem hukukî girişimler ile, İktidar, kendi koltuğunda bunun için sessiz sedasız sınıf çatışmaları yapmıştır. Ellerini uğuştururken, onları yumruk yaparak gezdirmiştir, demokrasinin bu türlüsünün üzerinde

Bugün, artık herşey, daha açık olarak ortada:

Demokrasi (şu biçimi ile de olsa!) bir üretim ilişkileri düzeni olarak öldürülmek, katledilmek isteniyor. Yönetim ilişkileri düzeni olarak da, üstüne üstüne yürüdüğü (veya iyi hesaplayamadığı, kaçırdığı püf noktaları ile) bir kazaya doğru ilerliyor. Bunlar arasındaki zaman aralığı, şu günlerin ölçüsü ile, çok kısa olacaktır.

Toplumların düzen biçimlerini değiştirebilir ve silkeleyip atabilirsiniz, hattâ istibdat bile kurabilirsiniz. Fakat, toplumların kendilerini, asla yok edemezsiniz. Bir diğer deyiş ile, insanların hayat ile aralarındaki ilişkiyi kökünden silemezsiniz. (Buna önce gücünüz yetmez, sonrası da malûm!) Bu, parmak kaldırılarak yapılan bir kanun değildir, başka bambaşka bir kanundur. Tarihin duvarlar arasına kapatılamayan açık hava lâboratuvarına bakın, bunu siz de göreceksiniz. Esasen bilirsiniz de.

Türkiyede demokrasinin (şu sıralardaki durumu ile de olsa!) uygulanma ortamı, büyük bir çevreye, toplumsal bir kaosa dağılan bir anlayışa dayanıyor. Çünkü toplum, sadece oy sahibi olarak bir siyasal katışma içinde bulunduğunun (eksik de olsa!) farkındadır. Oysa böyle kabul görmüş bir uygulamanın, siyasal uygulamacısı olarak AP iktidarı, bu büyük çevreye bir ölüm darbesi vurursa, kendisinin de teneffüs borularını tıkamış olacaktır; Çünkü Türk toplumu, (tekrar edelim, şu sıralardaki durumu ile de olsa!) demokrasiyi, bir gerçek ve ona hizmet ettiği anlamında, bir dünya görüşü olarak benimsemiştir.

Bu gerçek ve dünya görüşü, toplumun kendi kendisi ile (sadece bir bakıma!) kurduğu bir ilişkidir. Sınıfsal yabancılaşma ile İktidarlar karşısında çelişkiye düşene kadar da, bu böyle gidecektir. Oysa, bu konudaki bilinçlenme ve (son sıralardaki) örgütlü eylemler ağırlaştırılmak istenmektedir. Fakat, ne olursa, olsun bütün bunlar, bir gelişmeye sıkı sıkıya bağlıdır. Bunun için de, bu gidiş ve toplum biribirinden ayrılarak, «bir de şunu deneyelim!» diye, tarihsel ve toplumsal veriler geri alınıp, bir mikroskop olayı gibi, içinde yaşadığı koşullardan uzaklaştırılamaz.

İşte bütün bunlara karşı AP İktidarı, bir Baskı Kanunu ile baraj kurmaya çalışıyor. Hazırladığı Tasarıda unutuyor ki, bilinç enerjisinin iki yanda da ortaya çıktığı bir ortama, baraj kurmaktadır. Daha çok engellemek istediği, hattâ yok etmek amacını gizlediği sosyalist düşünce ise, toplumun gelişme esaslarına göre, akıntı yatağını çoktan doldurmuş ve yayılmaktadır. Bu yoldan, İktidardan gelen engelleme ve yok etme girişiminin üzerinde dikkatle durmak gerekir: Bu olayı, «teorik bir mesele» gibi ele almak, çok safdillik olacaktır. Ortada, bir olay, iki olay... bir olaylar dizisi var. Artık bu böyle iken, sözde objektif, sözde soyut, sözde genel, sözde tarafsız verilerle, gene sözde bilimsel yöntemlere sarılmak boşunadır. Gerçeğe dönelim! Varsayımlar zinciri en zayıf halkasından kopmuştur. Toplumumuzun yoksul ve cahil kalabalığına karşı büyük ve bağışlanmaz bir ihanetle, orta yerde yalnızca bir düşünce özgürlüğü sınırlanıyor sanıları yaratarak, hayatında bu fırından tek somun alamamışların önünde, geyirip gerinmeyelim. Kanunlaşmasına girişilen Tasarı, «Ekonomik ve sosyal düzeni emek esasına göre yeniden düzenlemeyi ve değiştirmeyi» öngören her türlü yazı ve söz kesin olarak cezalandırılacaktır, diyor. Ekliyor da: «Sosyal hakların iktisadi bir doktrin değil, hümanizmin ve insanlığın adalet duygusunun mahsulü olduğu» açıklanıyor.

Kamu Hukukunun tarihsel ve çağdaş boyutlarına, bir ayak aşina olan her kişinin, neler düşündüğünü tasavvur etmek bizim için çok kolay. Çünkü Türkiyedeki Hukuk, İktisat ve Siyasal Bilgiler Fakültelerinde öğrenim programlarında yıllardır okutulan «teoriler» in, nasıl bir gelişme çizgisi ile öğrencilere sunulduğunu biliyoruz: Bu «teoriler» de, varsayımcı ve idealist akımları, gerçekçi ve sosyolojik akımların nasıl çürüttüğünü, hattâ giderek nasıl çağdaş görüşlerin olaylarla paralel geliştiğini, herhangi bir ilk sömestre öğrencisine sorabilirsiniz. Biz, burada kitap bilgisinden sorular çıkararak, boğlukta gezindirmeyeceğiz. Bizim yapmak istediğimiz, daha kestirme bir yoldan, bu kısıtlanan özgürlüğün, düşünce folluğunda düşünce doğuran düşünce yumurtası olmadığıdır. Yazı ve söz birer açıklama aracı olarak, düşünce özgürlüğü ile sıkı sıkıya bağlıdır, fakat düşünce, daha önce bizi çeviren yaşama ve ortama bağlıdır, daha önce. Tabiat ve toplum olaylarına bağ kurmamış, ondan yola çıkmamış, ona bir bileşim getirmemiş, somutlaşabilmek olanağından yoksun bir zihin faaliyeti, ne ile iletilebilir ise iletilebilsin, bir düşünce değil metafizik bir safsata, bir kelime boksörlüğüdür. Bugün düşünce özgürlüğü bir araç olarak, düşüncelerin taşıdığı gerçeklerin, her alanda biribirile çatışmaya girmesinin şartıdır. Nelerin taşıyıcı olduğudur önemli olan.

Daha açık olalım:

Tasarıya bakınız, nelerin yazı veya sözle iletilmesinin yasaklandığına dikkat ediniz. Düşüncenin nelere yetenekli olduğunu göreceksiniz. Kısacası, sosyalist bir düzenin, şimdilik, anlatımı ve açıklanışının yasaklanması ile girişilen bir köklü darbe. Bu yasaklamanın Anayasal değeri, nasıl olsa tartışılacaktır. Biz buna değinmiyoruz. Geniş halk kitleleri karşısında, iktidarın, düşünce özgürlüğünü aydın işi bir akıl aldatmaca işlemi göstermeye kalkışması ile iktisadi özgürlüklere öncelik eden iktisadi ilişkilere, emek ve üretim, toplum ilişkilerine nasıl hortlak saldığını işaretlemek istiyoruz.

Uzun bir dialoga girmeyeceğiz. Biz, insan emeğinin hor görüldüğü ve sadece sömürüldüğü her türlü düzeni biliyorduk, biliyorduk amma, onun adının ve yerinin bile olmadığı bir düzeni, bu Tasarının ifadesinden öğrendik. Bu, Yirminci Yüzyılın hukuk dünyasında yere inemeyen bir gök gezer olamayacak ise, yeni bir jeolojik devrin ilk basamakta bir hukuk yazıtı olacaktır.

Oysa:

Nice zamanlardır, Hukuk bir üst yapı kuruluşu olarak, alt yapıdaki ilişkilerin düzenlenmesi olarak bir ödev görüyor, bunu biliyor idik. Ona görece bir ilericilik tanıyıp, ondan umutlu olmamız da bundan idi. Bunun şimdi Türk toplumunda, bir Kanun metni ile alaşağı edilmek istendiğini anlıyoruz. Bilimde olsun, siyasal mücadelede olsun gerçeklerin önüne ayni konuda böyle bir yasak kuralı konduğu görülmemiş değil. Tasalı da değiliz. Çünkü, daha ilk adımda AP İktidarının bu girişimle, kendi kendisini «meşru olmayan» bir iktidar olarak itiraf koltuğunda onaylamış olduğunu da göreceğiz. Demek ki, AP İktidarı, yerinde ufacık bir çaba göstermeden bir «sınıf çatışması» stratejisini kurmaylamış ve bunu da yapma yoluna, şimdiden kendisini kazanmış sayarak girmiştir. Emeği inkâr eden bu atipik «Kapitalist İktidar» tarihsel ve ilk örnek olacaktır.

Yasalar piramidine, bir Sfenks toplumu alaya alarak mı bakıyor?

Bu bir yana, eğer bu Tasarı kanunlaşacak ve daha önceki engelleri temizliyerek yürürlüğe girecek olursa, kalkınan Türkiyenin ilk mamureleri, nurlu ufuklara serili «Tevkif ve Ceza Evleri» olacak...

İşte bu da, olmayacak!

ÇEK DOSYASI

KAPİTALİST BASININ PROPAGANDASI VE GERÇEK!

Derleyen : Mekin GÖNENÇ

15. Temmuz ayı içerisinde batı ülkeleri basınında sık sık şu isim yer almaya başlamıştı. General V. Prchlik!

Reform sözlerinin geçtiği devrede General V. Prchlik ordudaki görevinden alınarak, gayet geniş yetkilerle Devlet Bakanlığı'nın ve Komünist Partisi Merkez Komitesi İdari İşler Bölümü'nün başına getiriliyordu.

Batı ülkeleri basınının kendisini daha başlangıçtan beri tutmasının nedeni, kısa bir süre sonra suyüzüne çıkmaya başladı. Prchlik ilk iş olarak, Sovyetler Birliği, Varşova Partı ve sosyalist devletler ordularının yaptıkları müşterek askeri manevraların (Quartet, Rhodopes, Vltava manevraları) aleyhinde şiddetli konuşmalara başladı.

Prchlik konuşmalarında, Varşova Paktı üyelerinin yapmış oldukları bütün müşterek nanevralarda, Sovyetler Birliği'nin bir nev'i «ağalık» rolüne büründüğünü ve bütün manevralarda Sovyet Rusya yetkililerinin söz sahibi olduğunu iddia ediyordu. Ne var ki, Prchlik'in bu iddiaları Varşova Paktının diğer üyelerinde büyük bir kızgınlık yarattı. Çünkü diğer ülkelerin yetkili kişileri, Quartet Manevralarını Doğu Almanya; Rhodopes Manevralarını Bulgaristan; Vltava Manevralarını da bizzat Prchlik dahil Çekoslovak kumanda heyetlerinin yönettiğini görevleri icabı gayet iyi bilmekte idiler. Emniyet sorunları dolayısı ile, askeri manevraların kumanda heyet ve şekilleri basına aksettirilmediğinden, Çekoslovak halkı Prchlik'in sözlerindeki gerçek dışı iddiaları yakalayamamış ve bu yüzden kendisine *hak verir olmuştu. Prchlik yaptığı* basın toplantılarında, âdeta gerçekleri gizliyerek Varşova Paktı'nın yeniden gözden geçirilerek düzeltilmesi teklifini ileri sürdü. Reformcu aydınların eline geçen basın Prchlik'i âdeta göklere çıkarıyordu. Ayrıca, **«New York Times»** Gazetesi de Prchlik'in ortaya attığı iddialara sütunlarında geniş bir yer veriyor ve kendisini âdeta bir kahraman olarak okuyucularına tanıtmaya çalışıyordu.

Ne var ki, Çekoslovak Ordusu'nun başında bulunan yetkili kişiler gerçekleri gayet iyi bildiklerinden, Prchlik'in yalan yanlış iddiaları üzerine şiddetli bir tepki gösterdiler ve Komünist Partisi liderleri de Prchlik'i hem partideki hem de Devlet Bakanlığın'daki görevinden uzaklaştırmak zorununu duydular.

16. «Refomlar» ile birlikte, Çekoslovakya içerisinde yeni yeni gelişmeler baş gösterince, batı ülkelerinde yayınlanan yüzlerce gazetede Çekoslovak ekonomisinin her geçen gün daha kötüye gittiği, bunun tek nedeninin Sovyetler Birliği olduğu ve Sovyetlerin Çek ve Slovak halklarını âdeta kanlarını emercesine sömürdüğü şeklinde haber ve makaleler de çıkmaya başladı. Nedense bu haber ve makalelerin hiçbirinde rakam ve istatistiklere yer verilmiyordu. Bu iddiaların ne derece doğru yada ne derece gerçek dışı olduğunu çıkarmak için başvurulacak tek şey resmi ve tarafsız istatistikler olacaktır. Aşağıdaki rakamlar, bu konuda gerçeklere ışık tutmak üzere Birleşmiş Milletler raporlarında yer alan istatistiklerden çıkarılmıştır. Şöyleki:

● 1950 yılından bır yana, SSCB ile CMEA devletleri (Doğu Avrupa Komünist ülkeleri) arasında özel ekononik ilişkiler yer almıştı. Ne var ki, bu 18 yıllık devre sonunda CMEA devletlerinin ortaya koyduğu verim (istihsal), yüzde 540 oranında bir artış göstermiştir. Bugün ise, CMEA devletleri dünya veriminin (istihsalinin) üçte birini sağlamaktadır.

● Son yedi yıl içerisinde CMEA devletlerinin yıllık verim (istihsal) artışı yüzde 7'yi bulurken, en ileri batı devletlerinin yerim (istihsal) artışı ancak yüzde 5'e ulaşabilmiştir.

● CMEA devletleri arasında Çekoslovakya, birçok sanayi kollarında diğer sosyalist ülkelerin çok daha ilerisinde olduğu gibi, ayrıca, elektrik enerjisi, çelik, çimento, ayakkabı ve hattâ et istihsalinde Batı Almanya ve İngiltere gibi ileri sanayie kavuşmuş devletlerin bile çok ilerisinde bulunmaktadır.

● *Çekoslovak devletinin makine* sanayiindeki **per capita** istihsali ise, dünya rekoruna ulaşmaktadır.

Sovyetler Birliği'nin Çek ve Slovak Halkların iktisaden sömürmesi iddiasına gelince: Büyük devletlerin küçük devletleri iktisaden sömürmesi yada halk deyimiyle küçük devlet halklarının kanlarını sülük gibi emmesi genellikle şu şekilde uygulanmaktadır... Büyük devletin küçük yada iktisaden geri kalmış devletten «ucuz» olarak ham maddeler alması ve aynı küçük devlete kendi işlediği sanayi ürünlerinin «pahalı» olarak satması...

Şimdi bu tip ilişkileri yine istatistiklerden faydalanarak, Sovyetler Birliği ve Çekoslovakya örneğinde araştıralım:

● **Son 10 yıl içerisinde Sovyetler Birliği Çekoslovakya'ya genellikle ucuz ham maddeler satmıştır. Şöyleki; 700 bin ton pamuk, 70 bin ton yün, 51 milyon ton yakıt, 80 milyon ton maden, 3 milyon ton pik demir ve milyonlarca ton bakır, alüminyum, kurşun, çinko ve kereste.**

● Buna karşılık Çekoslovakya, Sovyetler Birliğine geniş miktarlarda pahalı cinsten kamyon, yol kazı makineleri, her cinsten makineler, elektrik cihazları, tıbbi âletler v.b. gibi pahalı cinsten ağır ve ince sanayi ürünleri satmıştır.

● Bir an için Çekoslovaklar'ın ham madde ihtiyaçlarını batı ülkelerinden temin etmek istediklerini düşünelim. Bu ihtiyaçlarını dövizle karşılamak zorunda kalacaklarından, büyük bir ihtimalle kapitalist kaynaklardan borç alacak ve **son** 10 yıl içerisinde borç yekûnu üç buçuk milyar dolar (35 milyar T.L.) gibi yüksek bir meblağa yaklaşacaktı. Halbuki Çekoslovaklar Sovyetler'den aldıkları ticari maddeler için kendi paraları ile ödeme yaptıklarından, **şu anda** Çekoslovakların Sovyet Rusyaya tek bir kuruş dahi borcu bulunmamaktadır. (Ç. N.: Bu paragrafta bahsi geçen ve Çekoslovakların batılı kapitalistlere borçlu olabilecekleri iddia edilen üç buçuk milyar doların hesaplanış şekli doğru bir sonuç olarak düşünülemez. Zira, bu hesaplarda, Çekoslovakyanın da batılı ülkelere önemli miktarlarda kendi ürünlerini satıp döviz sağlıyabileceği hesaba katılmamıştır. Bu bakımdan belirtilen rakamın çok daha düşük olması gerekmektedir.)

● Şurası bir gerçektir ki, Çekoslovaklar yukarda belirtilen ham maddeleri Sovyetler'den almakla aslında daha da kazançlı çıkmışlardır. Bunu somut bir örnekle belirtelim: Çekoslovakya Sovyetler'den aldığı her ton petrol için kendi parası ile 274 Koruny ödemektedir. Batı dünyasından alabilecekleri en ucuz petrol ise (İran'dan), ton başına 408 Kurony'dir. Yalnızca petrolü Sovyetler Birliğin'den almakla, Çekoslovakların son 10 yıl içerisinde sağladıkları tasarruf 7 milyar Kurony'i bulmaktadır. (Ç. N.: Aynı şekilde, başta uranyum olmak üzere, Sovyetlerin de bazı maddeleri Çekoslovakya'dan satın almak suretiyle geniş tasarruflar sağladıkları bir gerçektir. Kısacası, CMEA devletleri arasında uygulanmakta olan iktisadi statü herbirine karşılıklı avantajlar sağlamaktadır.)

17. Son aylar içerisinde yine batı basınında — özellikle Batı Almanya'da — adlarından takdirle bahsedilen iki Çekoslovak yöneticisine raslamaktayız... Başbakan Yardımcısı O. Sik ve Dışişleri Bakanı J. Hajek...

O. Sik yapmış olduğu konuşmalarda, Çekoslovakların doğu bloku ile olan ticari ilişkilerini azaltıp, kapitalist ülkelerle iktisadi bağlar kurmasını öngören fikirler ileri sürmekte idi... J. Hajek ise, Batı Almanya ile dostluk bağları kurmak ve diğer sosyalist ülkelerle olan ilişkileri azaltmak taraftarı bir görüş taşıyordu.

● United Press International (UPI) Ajansı 16 Temmuz günü Bonn'dan şu haberi vermekte idi: **«Batı Almanya Çekoslovakya ile siyasi bir köprübaşı kuruyor.»**

● Yine aynı günlerde UPI, Federal Alman Bankası Genel Müdürü Karl Blessing'in Prag'a gittiği ve Çekoslovak liderler ile özel toplantılar yapmakta olduğu haberini veriyor, Karl Blessing ile Prag'a giden **«Hür Demokrat Parti»** lideri Walter Scheel'in de Dış-

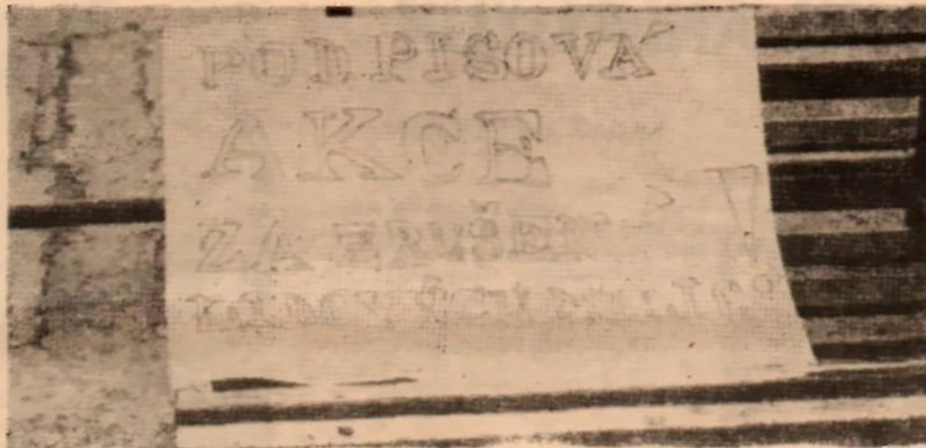

Liberalist eğilimi sosyalizm düşmanlığı haline getiren saptırılmış gençler faaliyette...

Çekoslovakya'ya sızan Batı Almanya'lı bir provokatör sorguya çekiliyor.

işleri Bakanı J. Hajek ile uzun bir görüşme yaptığını bildiriyordu.

Bir yandan perde arkası yakınlaşmalar devam ederken, bir yandan da diğer sosyalist ülkelerin uyarmalarına rağmen, Çekoslovak yöneticileri sınırlarını Batı Almanya'ya ardına kadar açıyorlardı. Diğer sosyalist ülkeler yapmış oldukları uyarmalarda, Batılı devletlerin bu serbestlikten azami derecede faydalanarak çok sayıda casus yada ajanlarını Çekoslovakya'ya sokabileceklerini hatırlatmışlardı.

Provakatörlerin halkı kışkırtmak üzere hazırladıkları afişler...

18. Aslına bakılacak olursa, Çekoslovaklarla (Çek ve Slovak) Almanlar arasındaki tarihi ilişkiler hiç te öyle iç açacak cinsten değildi:

● 1. ci Dünya Savaşından önce yaklaşık olarak 300 yıllık bir süre Çek toprakları Alman yönetimi altında bulunmuştu. İşte bu uzun süre içerisinde Çek'lerin dinleri yokedilmeye çalışılmış, Çek kitapları yakılmış ve Çek okulları ise adeta Almanlaştırılmıştı. Bütün bunların altında yatan gerçek neden, stratejik bir özellik taşımakta idi. Bismarck bir konuşmasında bu görüşü şu cümle ile dile getirmişti;

«Çek topraklarını yöneten, Avrupa'yı da yönetir!»

● Hitler'in Çeklerle ilgili olarak ortaya attığı slogan ise şöyle idi: **«Yeryüzünde ne böyle bir halk, ne böyle bir dil, ne de böyle bir sınır mevcut değildir.»**

2. ci Dünya Savaşı esnasında Naziler Çekoslovakya'yı işgal ettiklerinde, bir milyon üçyüz bin Çek ve Slovak cezaevlerine ve toplama kamplarına atılmış ve bunlardan 375 bin'i suçsuz yere yokedilmişlerdi.

İşte Hajek, Sik ve Prehlik gibi Çekoslovak liderlerinin sözünü ettikleri, **düzeltilmesi gereken «ananevi» Çekoslovak — Alman ilişkilerinin temelinde yer alan tarihi olaylardan bazıları bunlardı... Üstelik böyle bir yakınlaşmada, kendileri ile kader birliği yapmış sosyalist bir devlet olan DOĞU ALMANYA hesap ve plan dışı bırakılıyordu. Yalnızca bu husus, bu liderlerin** düşüncelerinin ne derece samimiyet ve gerçekçilikten uzak olduğunu belirtmeye yetip artacaktır **bile.**

19. Daha bu yılın başlarında batı ülkeleri basınının Çekoslovakya üzerine yoğun bir kampanyaya giriştiğini önceki paragraflarda açıklamıştık .Şöyleki:

● Batı Almanya'da yayınlanmakta olan **«Die Welt»**, Çekoslovakya ile batılı devletler arasında yeni köprülerin kurulmasının gerekli olduğunu yazıyor ve ayrıca, Çekoslovakya'ya geniş krediler açılması gerektiğini de ekliyordu.

● Yine Batı Almanya'da yayınlanan **«Zeit»**, Çekoslovakya'nın bütün kapı ve pencerelerini batıya açması gerektiğini öngören yazılar yayınlıyordu.

● İngiltere'nin **«Guardian»** ve **«Economist»** adlı yayın organları, Çekoslovakya'ya geniş dolar ve sterlin kredileri verilmesini isteyen uzun makaleler neşrediyordu.

● **«New York Times»** gazetesi ise, birden bire, A.B.D. ile Çekoslovakya arasındaki sürtüşmelerin pek yakında ortadan kalkma ihtimalinden bahseden bir haber ortaya atıyordu.

● İngiltere'de yayınlanmakta olan **«Foreign Report»**, yine yaz aylarında yayınlamış olduğu bir yazıda aynen Bismarck'ın benimsemiş olduğu stratejik görüşleri tekrarlayarak, şayet Çekoslovakya işgal edilebilecek olursa, Batı'nın (yani NATO'nun) Doğu'ya (yani Varşova Paktı'na) çok daha kolayca saldırıya geçebileceğini yarı kapalı bir dille göstermeye çalışıyordu.

● Amerikan bankerlerinin sözcüsü durumunda olan **«Wall Street Journal»** ise, A.B.D. hükümetini Çekoslovakya içerisindeki anti - sosyalist grupları desteklemeğe, gerekirse kendilerine silah yardımı yapmağa davet ediyor ve yazı şu satırlarla son buluyordu: **«...Çekoslovakya'da meydana gelecek bir karşı ihtilal hareketi, Avrupa'nın kuvvetler dengesini kökünden değiştirecektir!»**

20. 1968'in ilkbaharı ile birlikte Batı Almanya'dan Çekoslovakya'ya sel gibi bir turist akımı başlamıştı .Bu turistler Çekoslovakya'ya Avusturya yolu ile girmekte idiler. Temmuz ayı içerisinde, **«Rheinische Post»** un yazdığına göre, Avusturya — Çek hududundaki gümrük ve polis kontrolları hiç denecek derecede zayıftı. Çekoslovak sınır muhafızları çok kereler binek otomobillerinin arka bagajlarında ne bulunduğuna bile bakmadan yabancı otomobilleri Çekoslovakya içerisine bırakmakta idiler. (Ç. N.: **«Rheinische Post»** un bu iddiasında büyük bir gerçek payı bulunmaktadır. Zira, 1967 yılı sonunda Çekoslovak sınırlarından **yapmış olduğum iki geçişte aynı durum bizzat tarafımdan da müşahede edilmişti. Çek sınırlarında yapılan kontroller diğer sosyalist ülkelerin sınırlarında yapılan kontrollardan çok daha zayıftı. Hattâ Yugoslavya sınırlarında** bile, **hâlâ binek** otomobillerinin benzin deposuna varıncaya kadar **sınır** muhafızları tarafından arandığı bir gerçektir.)

Aynı günlerde Batı Almanya'da yayın yapan radyo ve televizyon hizmetlerinin hemen hepsi Çekoslovakya içerisinde kümelenmişlerdi. Hattâ, Batı Alman televizyoncuları Çekoslovak televizyon stüdyolarını kullanarak, anti - sosyalist ve anti - Sovyet aydınlarla seri televizyon röportajları yapıyorlardı.

«Rheinische Post» bütün bu olayları teker teker belirttikten sonra şöyle bir sonuca varıyordu: «... **Bütün bu olaylar komünizmin yavaş yavaş ve planlı bir şekilde Çekoslovakya'dan silinmesinden başka birşey değildir!»**

21. Yine aynı günler içerisinde, bu kez olaylara başka bir ad karışmaya başladı: ZBIEGNEV BRZEZINSKI... Resmen Amerikan başkan yardımcısı Hubert H. Humphrey'in dış işlerle ilgili danışmanı olan BRZEZINSKI, Sovyetler Birliği ve Kremlin ile ilgili konularda yeryüzündeki sayılı uzmanlardan biri olarak tanınmaktadır.

İşte bu BRZEZINSKI temmuz ayı içerisinde ani olarak Prag'a geliyordu. Burada konferanslar veriyor ve çeşitli toplantılarda siyasi konuşmalar yapıyordu. Genellikle konuşmalarında kendine hedef olarak Sovyetler Birliği ile Polonya'yı alıyordu. Hele bu arada Prag'daki Beynelmilel Ekonomi ve Politika Enstitüsü'ne öyle bir rapor veriyordu ki, bu rapor ancak Washington yada Bonn çevrelerinin ağızlarını kulaklarına vardıracak cinstendi. Bütün bunlar olurken Çekoslovak komünist basını bir kere daha küçük dilini yutacak, gereken cevabı Brzezinski'ye vermeyecekti.

Brzezinski yalnızca konferanslarla yetinmemiş, Prag'da bulunduğu süre içerisinde buradaki anti - sosyalist grupları örgütlemek için de uğraşlarda bulunmuştu.

Gelecek Hafta

Çekoslovakya'da bozguncu örgütler

Alkılıç için yurt dışında açılan kampanya gelişiyor

Bir makalesi yüzünden altı yıl üç ay hapse mahkûm edilip Toptaşı Cezaevi'ne gönderilen Şadi Alkılıç'ın durumuyla bütün dünya basını ve aydınları ilgilenmekte, Alkılıç'ın mahkûmiyeti **«adli hata»** olarak nitelendirilmekte ve protesto edilmektedir.

Özellikle İngiliz basını ve televizyonu son günlerde Alkılıç için geniş bir kampanya açmıştır. BBC 1 televizyonu, **«24 Saat»** adlı programında Alkılıç dâvasına geniş yer ayırmış, olayı anlattıktan sonra otoritelerden kurulu bir heyete mahkûm edilen yazıyı incelettirdiğini ve suç unsuru bulunmadığını belirtmiştir. Türkiye ile ilgili 21 dakikalık programının 8 dakikasını bu konuya ayıran BBC televizyonu, Alkılıç'ın büyük bir resmini önüne parmaklık *koyarak göstermiştir. Programın yorumcusu Robin* Day, programı kapatırken **«Alkılıç'ı hapse gönderenlere müdafaa hakkı vermek istedik ve Türkiye Büyükelçiliğinden bir temsilci istedik, ancak Elçilik *bir cevap bile vermedi»*** *demiştir. Ayrıca 20 milyon* seyircisi bulunan İngiliz Televizyon Birliği **ITV** de, yayınıyla Alkılıç için açılan kampanyaya katılmıştır.

İngiltere'nin ünlü **The Times** ve **Guardian** gazetelerinde, BBC'nin yazarlarından **Keith Kyle**'in imzası ile yer alan yazılarda ise, **Amnesty International (Uluslararası Af Kurumu)'ın Türkiye'deki en son gözlemcisi olarak siyasi mahkûm Şadi Alkılıç'ın durumunun incelendiği»** belirtilmekte ve Alkılıç dâvasının safhaları uzun uzun anlatılmaktadır. Keith Kyle'e göre Alkılıç'ın yazısı **«Marx öncesi ütopik sosyalizmi anlatan masum bir denemedir (örneğin, «fert mülkiyeti kalkarsa hırsızlık, rüşvet, eşkiyalık kendiliklerinden yok olacaklardır» denilmektedir).»** Yazar, Türkiye Başbakanı Demirel'in 29 Kasım tarihinde, partisinin kongresinde **«Türkiye'nin Batı dünyası ile paylaştığı belli bir hayat felsefesi vardır. Bu felsefe ferde hürmet eder ve ferdin her sahada bazı hürriyetlere sahip olmasının lüzumuna inanır»** dediğini, buna karşılık, **«her ne kadar kanuni bir renk verilmişse de Alkılıç'a şimdi lâyık görülen muamelenin, Başbakanın hayran olduğu ve Türkiye'de tatbik edilmesini istediği felsefe ile hiç *bağdaşamayacağını»*** *yazmaktadır.*

Times gazetesi **«Yeni yıla hapishanede girenler»** başlıklı bir başka yazısında da Alkılıç davasına yer vermektedir.

Londra'daki **«Kardaş»** Derneği Başkanı ve dergimiz yazarı Selna Ashworth ise Londra'daki Türkiye Büyükelçiliği önünde, evvelki sayılarımızda yazdığı gibi, beyannameler dağıtmış, «Alkılıç'ı kurtarma kampanyasına» Fransa'da da devam edeceğini belirterek Paris'e gitmiştir.

Berlin'deki Türk emekçi ve öğrencilerin kurduğu Türk Toplumcular Ocağının üçüncü genel kurulu da bir bildiri yayınlayarak Alkılıç'ın mahkûmiyetini protesto etmiştir. Türk Toplumcular

ALKILIÇ İÇİN HAPSE DÜŞEN PROLETER ŞOFÖR ANLATIYOR

Yalkın ÖZERDEN

● Proleter Şoför Yalkın Özerden, Şadi Alkılıç'ın mahkûmiyetini protesto etmek üzere 30 Ekim 1968'de minibüsünün arka tarafına «Adli Hatalar — Fransa'da Dreyfüs — Türkiye'de Şadi Alkılıç» yazdığı için Türk Ceza Kanunu'nun 159. maddesine dayanılarak «adliyenin manevi şahsiyetini tahkir ettiği» iddiasıyla geçen hafta tutuklanmış olup halen Paşakapısı Cezaevi'nde yatmaktadır. Avukatlarının üst mahkemelere yaptıkları itirazlar da sonuç vermemiştir. Yalkın Özerden iki ay önce de bu yazıyı yazdığı için minibüs ağalarının saldırılarına uğramış ve polis tarafından yakalanarak Emniyet Müdürlüğü'nde bir gece nezaret altında tutulmuştu. Ancak savcılık o zaman kendisini serbest bırakmıştı. Bugün aynı yazıdan dolayı tutuklanmış olan Yalkın Özerden, aşağıdaki yazısında nezarethanede geçirdiği bir geceyi anlatmaktadır:

PROLETER ŞOFÖR YALKIN ÖZERDEN
— Suçu, Alkılıç'ın mahkûmiyetini protesto etmek! —

«Müdüriyete geldik. Memur evvelâ beni İkinci Şube Nöbetçi Müdür Muavinine çıkardı. Açık kapıdan içeri girdik. Masa başında bir şey okuyan uzun boylu müdür muavini, beni getiren memur daha birşey söylemeden, kafasını kaldırarak **«Sen benimle aynı fikirde olmıyabilirsin ama Yalkın, enayilik ediyorsun»** dedi. Sonra polisin uzattığı kâğıda bir şey yazarak, yukarıya birinci şubeye çıkart, dedi. Yukarı, Birinci Şubeye çıktık. *20 - 30 tane iyi giyinmiş*

ve yüksek tahsilli olduklarını tahmin ettiğim genç birinci şubeden çıkarak, merdivenlerden aşağıya inmeye başladılar. Bunlar birinci şube *elemanı olarak* yetiştiriliyordu herhalde. Nöbetçi olan Sivil komser, bir ranzanın bulunduğu koridoru göstererek, beni getiren polisle beklememizi söyledi. Burada yarım saat kadar polisle tek kelime konuşmaksızın bekledik. Polis uflayıp pufluyordu, nihayet bir sigara istedi verdim. Biraz sonra genç bir memur geldi. polis, ben ve o aşağıya inmeye başladık. Merdivenlerde, stajyer olduğunu tahmin ettiğim genç, **«talebe misiniz kardeşim»** dedi. **«Hayır, minibüs şoförüyüm»** dedim. **«Niye peki böyle şeylerle uğraşıyorsunuz»** dedi. Cevap vermedim.

Aşağıya, müteferrika denilen yere geldik. Orada iki sivil, iki de resmi polis bulunuyordu, sivillerden birisi deftere ismimi *kaydetti. Diğeri de*, gayet laubali şekilde üzerimi aramaya başladı; meselâ iç cebimde bulunan bir kâğıdı eliyle karıştırıyor, yüzüme de acayip bir şekilde sırıtıp duruyordu. Aramadan sonra nezarethanenin demir parmaklıklı kapısındaki kilidi açıp beni içeri soktu. 30-40 kişinin bulunduğu hücrenin bir duvarı altlı üstlü tahta ranza ile kaplıydı. Bu tahtaların üzerine, gazetelerini sermiş yatan ve oturanlar vardı. Ortada 5 - 6 kişi çorapları çıkık, ayakkabı*larının arkası basık ve parmak* uçlarına basa basa, seke seke, sallana sallana gidip geliyorlardı. Sonradan 15 kadar olduğunu öğrendiğim, falakaya yatırılarak tabanları şişmiş bu insanların, suratları da çürük ve şişikti. Saat 20'de nezarethaneye sokulmuştum. Bir saat sonra parmaklıkların ardından, «Yalkın» diye seslenip kapıyı açtılar .Yandaki ufak hücreye soktular. Orada oturan sivillerden şişman olanı, en üsttekinin başına eğri büğrü kitap harfleriyle — *biyografi yazılmış* üç adet dosya kâğıdıyla, bir tükenmez kalemi uzatarak, **«Bak arslanım, buraya biyografini yazacaksın. Yani nerede okudun, kimsin, hayatta neler yaptın, kendi yazınla dolduracaksın bu kâğıtları»** dedi. Ben buna lüzûm olmadığını, böyle bir şey yazmayı şimdilik düşünmediğimi, biyografimi ancak arzu ettiğim zaman yazabileceğimi söyledim.

Adam kararlıydı, kızmadı, izah etmeğe çalıştı. Dedi ki: **«Bakın, bunda kötü bir şey yok, siz buraya yazın biyografinizi biz okuyacağız, baktık ki kötü bir şey yok, niye tutalım sizi burada sabaha kadar, bıra*kacağız gidin»*.**

Düşündüm, 31 yaşında olmayıp da, 11 yaşında olsaydım, kandırabilir *miydi* beni acaba bu gardiyan vatandaş?

Daha buna benzer bir çok komik konuşmalardan sonra ikisi yaşlı ve resmi, ikisi orta yaşlı ve sivil 4 kişi tarafından küfür, tehdit ve hakaretler başladı: **«Orospu çocuğu, puşt, ejdadını S..., İbne, bunu sana s... s.... yazdıracağız, gebersen de yazacaksın. *Orta ikiden belge* almışsın, okusaydın buralara düşmezdin.»**

Bu arada ben de durmadan, **«Dövün, iyice dövün, belki bir kelime yazdırırsınız, belki bir harf yazdırırsınız»** diyordum. Fakat vurmadılar, bol bol hakaret ettiler. Nihayet biri, diğerlerini hücreden çıkarak, **«Bak ben *kağıdı* kalemi bırakıyorum, artık kendin bilirsin»** diyerek çıktı.

O çıkınca elimdeki gazeteyi açarak okumaya başladım. 5 dakika geçmedi ki kapı açıldı, beni oradan çıkarıp tekrar büyük hücreye soktular. Ufak da olsa bir zafer kazanmış, istedikleri biyografiyi yazmamıştım.

Saat 23.00... Uzandım, fakat tahta üzerinde yatmak çok rahatsız. Zayıf olduğum için kemiklerim ağrıyor. Bu arada 25 - 30 yaşlarında Douglas bıyıklı bir sivil polis memurunun getirdiği 18 - 20 yaşların*da bir genç hücreye sokuldu*, elinde kanlı bir mendille ağzını kapatıyordu. Onu dövdüğü yerde dövüp, oraya getiren bıçkın polis memuru, parmaklığın ardından sesleniyordu:

***«Hiç üzülme yarın diğerlerini* de kıracağım, bu günlük 4 diş yeter.»** Ve arkasından da sıralıyordu küfürleri, mimikleri de, küfürleri gibi, bir polise yakışmıyacak kadar iğrenç idi.

Durmadan gelenler oluyordu. 40'ı, 60'ı, belki de 70'i geçmiştik. Gelenler çoğunlukla hırsızlık, silah taşıma, karaborsa bilet satma, aktif homoseksüel, kumar, esrar v.s.... Bir de normal olmayan Tırnak Hasan lâkaplı bir genç vardı. Evvelâ pantolonunu çıkarıp yırttı, bir müddet sonra külotunu da yırtarak, sabaha dek çıplak dolaştı.

12.30'da uyuya kaldım, bir saat sonra da kaşıntı ile uyandım. Askerden 11 sene sonra bir *sefer daha bitlenmiş* oldum. İç gömleğimde yakaladığım bir adet biti öldürdükten sonra bir

Ocağı, bildirisinde «Türk Ceza Kanununun 142. maddesi emperyalizmle ortak hakim sınıfın bu çeşit terörcü davranışlarına kaynak olmakta, Anayasamızın 20. maddesinde saptanmış, bir insanın en tabii hakkı olan, fikirlerini açıklaması hürriyetini temelinden yok etmek istemektedir. Bu, yurdumuzdaki bütün ilerici güçleri, hangi sınıf ve zümreden olurlarsa olsunlar, ilerici oldukları ölçüde tehdit etmektedir. Bütün Anayasacı güçleri Türk Ceza Kanunu'nun faşist 141-142. maddelerine ve bunların verdiği küstahlıkla işbirlikçi — sömürücü sınıfın girişmeye cesaret bulduğu eylemlere karşı savaşa davet ederiz.» denilmektedir.

İsveç'teki Türk öğrencileri ve emekçileri de Alkılıç için bir kampanya açmak üzere hazırlıklara girişmişlerdir.

Öteyandan bütün dünyanın ilgilendiği Alkılıç'a şimdi de idari baskılar yapılmaya başlanmıştır. Alkılıç 26,5 yıllık devlet memuru olduğu halde, Sağlık Bakanlığı'ndaki bazı gayretkeşlerin çabası ile hizmeti 24 yıl olarak hesaplanmaktadır. Böylece, Alkılıç'ın 25 yıldan az memurluk yaptığı ileri sürülmekte ve emekli olması engelenmekte, «memuriyeten ihracına» karar verilmektedir. Bakanın dahi haberi olmadan yapıldığı anlaşılan bu hesapla Alkılıç'a baskı yapmanın mümkün olmayacağı, adaletin bu konuda da er geç tecelli ederek kanuni haklarını elde edeceği muhakkaktır.

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmed kemal

Yaşadıkça....

Gençlik arkadaşlarım var. Önceleri sosyalizmden çok korkarlardı. Korkularına hak verirdim. Çünkü hepimiz okuma, öğrenme, hattâ diploma alma, iş bulma çağındaydık. Yoksul çocukları idik. Babalarımızın eline bakardık. İçimizde 3-5 kuruş kazananlar da harçlıklarını aldıktan sonra artanı ile evlerine yardım ederlerdi. Sosyalizm o dömende bir ucube, belalı, çileli işti. Nelerine gerekti, bir de bu işle uğraşmak!

Bir şey demezdim.

Tek parti ve ondan sonraki danışıklı demokrasi döneminde sosyalizm bir «sınıf meselesi» olarak anlaşılmazdı. Gizli kapaklı, korkutucu nitelikteydi. Biraz cesurca, öğünülen yanı vardı. Ama bu, geçim derdine düşmüş yoksul çocukları için yeterli değildi.

Bazıları beni gördüklerinde:

«— Sosyalist oldun da eline ne geçti?» diye sorarlardı. Bu sorularında:

«— Bak biz devletin önemli memurları olduk...» veya: «— İş adamı olduk, paramız pulumuz var...» gibi bir öğünç gösterisinde bulunurlardı. Pek açıklamazdım, fakat gülüp geçmezdim de.

«— Hele bekleyin, görürsünüz...» de demezdim.

Bundan bir kaç yıl öncesinedek geldik. Sosyalizmin ana kitapları ile birlikte, Nazım'ın şiirleri de gün ışığına çıktı. Bunlar Nazım'ın kitaplarını benden alır gizli gizli okurlardı. Hepsi sosyalizmin ana kitaplarına ve Nâzım'ın şiirlerine sahip oldular. Karşılaştığımızda, onların okuduklarını bildiğimden, hiç bir şey söylemez, gözlerinden tutumlarını anlamaya çalışırdım. Biraz açıldıkça da, bilgiç bilgiç konuşurlardı. Hâlâ sosyalizme güvenleri yoktu. Korkuları sürüyordu. Oysa bir sosyalist parti kurulmuş, meclise milletvekilleri girmişlerdi. Ama yetmiyordu. Daha güven bekliyorlardı. Sosyalizme emeği geçenleri, bu partinin başında, yönetiminde görmek istiyorlardı. Yeni yetişenlere, adını duymadıklarına pek önem vermiyorlardı.

İşler ilerledi

Daha ilerleyecek. Bir takım yeni ünlü kişiler çıktı. Sosyalizm adına bunlar konuşmaya başladı. Yazılar yazdılar. Görüyordum ki, bunların konuşmaları da, yazmaları da sosyalizmle ilgilenen bu «eski kuşaklara» pek güven vermiyor. Bunlar daha alışkın oldukları insanları görmek istiyorlardı karşılarında. Bu da geçer, diyordum. Bunlar da alışırlar yeni insanlara, diye bekliyordum. Nihayet partinin içinde son patlama oldu. Niteliği iyice anlaşılmıyan bu patlamayı yorumlamada da güçlük çekiyorlardı.

Söylenenleri, tartışmanın özünde yatan konuları pek kavrıyamıyorlardı. Fakat ilgileri de eksilmiyordu. Bunun altında bir bit yeniği var, bir bilene sorsak ta öğrensek, diye merak içinde sızlanıyorlardı. Köşede, kenarda yakaladıkları zaman soruyorlardı.

«— Şu ne demek istiyor?.. Durup dururken öteki niye böyle söyledi?... Zamanı mıydı bu çalkantının?...»

Dilimin döndüğünce anlatmaya çalışıyordum.

Bu, benimle konuşanlar, idarede iseler 100 - 150 lira maaşı asilleri olanlar... Serbest hayatta iseler epeyce dünyalıklaları bulunanlar... Ama gönüllerinde sosyalizm aslanı yatar... Dediğim gibi gençlikleri yoksullukta geçmiş. Sosyalizmi yoksulluktan kurtulma biçiminde anlıyorlar. Epeyce eğitilmemişler. Sosyalist teori üzerinde, vakit kıtlığından duracak güçleri olmamış. Bunlara sempatizan, taraflı, hattâ sosyalist kamuoyu denebilir.

Ne oldu şimdi, bir birikim vardı, bu birikimi de birbirimize düşerek yitirir gibiyiz. Zor yetşmiş, zor alışmış bu insanları da ürküttük. Biraz yetişmişleri de elimizden kaptırdık. Bunların içinde, araştırmacılar, ressamlar, şairler, çevirmenler, sözüne güvenilir, bir sözü şurdan şuraya taşımıyan insanlar vardı. Onlar da, ortada, aralıkta kaldılar.

Netsek, neylesek te bir daha derleyici, toparlayıcı olabilsek... Onların, uzun yıllar kazandığımız güvenlerini bir daha elimize alabilsek... Bir konuşma rahatlığına ermişken, bu rahatlığı onlara bir daha verebilsek...

«— Sosyalizm mi, canım, hepsi bu malzemeyle olmıyacak mı; bizde hiç bir şey olmazdı zaten, o da olmaz...» diyorlar. Öteki düşünce biçimlerinden sıyrılmışlar, yeni bir düşünce biçimine alışıyorlardı. Orda bir umut ışığı görüyorlardı. Belki çıkmaz sokaktan, bir ferahlığa çıkılır diye bekliyorlardı. Onu da ellerinden alır gibi olduk.

Geçende eski bir arkadaşla konuşuyorduk, dedi ki:

«— Bize gençliğimizde illegalin ihanetinden söz ederlerdi. İllegal bizim bilmediğimiz, görmediğimiz bir bölgede geçtiği için, hainlerin isimlerini duyardık. Sonra baktık, illegalde ihanet etiklerini söyledikleri, köşelerine kapandılar, harıl harıl kitaplar yazdılar. Bir şeyler anlattılar. Fakat legal ihaneti bilmiyorduk. Legal ihanet gözlerimizin önünde geçti. Bir başka toplumda var mı, yok mu, bilmiyorum ama, bu legal ihaneti de bizimkiler icat ettiler.»

Çok ihanet gördük... Bir de legal ihanet görecekmişiz... Boşa dememiş yaşlılar:

«— Çok yaşayan çok görür...»

Yaşarsak, daha çok şeyler göreceğiz.. İçinde iyileri de, kötüleri de olacak elbette...

* * *

daha da uyuyamadım. Hasılı ilginç idi nezarethane...

Sabah saat 9.00'da ismim okundu, yukarı birinci şubeye çıkarıldım. Nöbetçi komiserinin odasında beklemeğe başladım. Sabah ayazıyla titriyordum.

Biraz sonra 30 - 35 yaşlarında biri, kapıdan girer girmez «İsmin ne senin» dedi. «Yalkın» dedim. «Ne iş yaparsın sen?» dedi. «Minibüs şoförü» dedim. «Cevap verirken suratıma bak ulan ibne, burası devlet dairesi, oturmasını öğren evvelâ». Kafamı suratına çevirerek, gözlerimi gözlerine diktim. «Bakma öyle, bakma öyle ibneeee, orospu çocuğu, bakma öyle.» Ve başladı tokatlamağa. Her tokattan sonra, «Bir daha» diyorum. En nihayet, «Bir daha» dediğim halde vurmadı nedense, odadan çıktı gitti.

Ben içerdekilere hitaben «Ya.. işte çocuklar, Türk milletinin kurtuluşu bu yollardan geçiyor ve eninde sonunda bu millet kurtulacak» dedim. Erkek olanı, «Böyle dayak yiyerek mi kurtaracaksınız milleti.» dedi. Ben «Memur bu kadar ilkel, sanık da medeni olunca böyle tatsızlıklar oluyor bazen» dedim. O «İyi işte siz sosyalistler iktidara geldiğinizde bütün bunları düzeltirsiniz, tabii gelebilirseniz» dedi. Ve susmağa başladık.

Saat 9.40'da beni döğen tarafından, başka bir odaya götürüldüm. 4 duvarı da, içi büyük zarflarla dolu raflarla kaplı bu odada, yazı makinesinde oturandan başka, ayakta duran 40 - 45 yaşlarında bir adam daha vardı. Ayakta duran, «buyurun oturun» diyerek Bafra paketini uzattı, alıp yaktım. Başladık tatlı tatlı konuşmağa. Marxist teoriden, siyasi doktrinlerden filan bahsediyorduk. İfade daha başlamamıştı. Bana diğer yayınların da faydalı olduğunu, onları da okumam gerektiğini söylüyordu, durmadan Rusya'yı anlatıyor, komünizmi yeriyordu. Bir saat onbeş dakika süren ifademde, ilk okuldan bugünedek hayatımı, sordukları kadarıyla cevaplandırdım. Daha çok alâkadar oldukları kısımlar, 27 Mayıs'tan birkaç ay sonra milli emniyete şoför olarak girip 6 ay çalıştıktan sonra da, «görülen lüzum üzerine» çıkarılışım, 6 sene içinde Almanya'da çalıştığım işyerleri idi.

Bazı isimler sordu cevap verdim. Bir sigara daha ikram edildi. Şadi Alkılıç'la olan alâkam soruldu, kendisini ismen tanıdığımı, resmini de ancak, bu ve geçen haftaki Ant Dergisi'nde gördüğümü söyledim. «Şadi Alkılıç'ın kim olduğunu biliyor musunuz?» diyorlardı; Cevabım «Bildiğim kadarıyla, geri bırakılamamış bir aydın ve devlet memuru» oldu. «Evet, devlet memuru» dedi bir tanesi diğerine dönerek, «Marx'ı sor bakalım onun dejenere olduğunu biliyor mu?» dedi. O da sordu: «Biliyor musun Marx'ın dejenere olduğunu?» Cevap vermedim.

İfademi alan sivil komiser, «Yalkın, artık sen arabana verdiğin ismi değiştir, Proleter'i sil kapitalist yaz» dedi. Önündeki kâğıtlara bakarak, «Baksana hem dairen var, hem de araban. Biz burada 600'e talim ediyoruz. Asıl proleter biziz.» Onlar beni zengin zannediyorlar veya beni zengin olduğuma inandırmak istiyorlar. Ben de hiç bozmadan, zengin adam edasiyla «Biliyorsunuz, Engels de çok zengindi» dedim. Bakıştılar. «Ha o da dejenereydi» dediler. Yine sesimi çıkarmadım. Bu adamlar neye istinaden böyle yerli yersiz «dejenere» kelimesini kullanıyorlardı, yoksa mânasını mı bilmiyorlardı? Komiser ve diğer adam odadan çıktılar. Çıkarken de Bafra paketini önüme bıraktılar, «buyurun için» diye.

Odada yazı makinesinin başındaki 45 - 50 yaşındaki memurla beraber kaldık. Biraz sonra siyah gözlüklü genç bir adam odaya girip, oturduğum iskemlenin arka yanına dikildi. Aradan birkaç dakika geçti, ben önümdeki masanın üzerinde duran paketten bir sigara almak isterken, yanımda dikilen memur ayağıma bir tekme attı. «İndir ulan ayağını, ejdadını s.... ibnesi, kahve mi ulan burası, orospu çocuğu.»

Daha sonra biri geldi, beni alıp en alt kata, tekrar nezarethaneye götürdü. Orada bir müddet bekledim, sivil bir polis gelerek elime kelepçe taktı ve Kadıköy Vapuru'na binmek üzere Karaköy'e geldik. Vapura, bedava yerden geçerek girdik, ikinci mevki üst salona oturduk. Orada bir minibüs şoförü arkadaşa rasladım, adam beni tanıyor, gözleri açılmış, kelepçeye bakıyor. «Ne oldu yahu, nedir bu vaziyet birini mi ezdin, öldü mü?» diyor. Ben «Yok ezmedim ezdiler» dedim.

Vapurdan çıktık, memur beni Kadıköy emniyet âmirliğine teslim ederek ve kelepçeyi çıkararak gitti. Salonda dün arabamın arkasından koparılan karton, iki parça olarak, sicimlerle sarılmış ve iki yerinden balmumu ile mühürlenmiş olarak duruyordu. Bir saat sonra adliyeye götürüldüm.

Evvela savcı tarafından ifadem alındı. Savcı bu adli hata mevzuunda beni hayli sıkıştırdıysa da, «Ben hukukçu değilim hukuki bilgim çok kıttır» dedim. «Öyleyse niçin bunun bir adli hata olduğunda ısrar ediyorsun?» dedi. Ben de «Değerli Türk hukuk otoritelerinin bu davanın bir adli hata olduğunda birleştiklerini, Nenni, Saragat ve Russell gibi dünyaca tanınan devlet adamı ve düşünürlerin de aynı paralelde olduklarını, dâvadan istinkâf eden mahkemeleri, bir mahkemenin komünizmi övmeden, yargıtayın ise komünizm propagandasından karar verdiklerini» belirttim. «Peki sen mahkeme kararını kamuoyuna duyurmakla, kamuoyu bu kararı değiştirebilir mi sandın?» dedi. «Hayır değiştiremez ama, tepki büyük olursa iş meclise aksedebilir, ve oradan bir netice alınabilir kanaatindeyim» diye cevap verdim. Bir de «Avrupa'da bu şekilde protestolar oluyor mu?» dedi «Bu şekilde değilse de, benzerleri oluyor» dedim ve çıktık.

Savcı dava açmağa lüzum görmemiş olacak ki, biraz sonra yanımızdaki polisler kayboldu.

ÜÇ Amerikalı uzay pilotu neden yanmıştı

Hilmi ÖZGEN

Roma İmparatorluğunun yıkılışını anlatan ünlü tarihçi Seneka (Cénecal) Sezar'ı arkadan bıçaklıyan Brütüs'ün hikâyesini, Roma'yı çatır çatır yakan Neron'un vahşetini *uzun uzun anlattıktan sonra* İmparatorluğu yöneten yüce kişilerin pezevenk ruhlu, yalancı, sahtekâr ve aşağılık adamlar olduklarını ortaya seren esirikli Kalügula'ya özel bir yer vermektedir.

Beş yıl içinde bir Başkan ile bir Başkan adayının güpegündüz öldürüldüğü ve katillerden birinin polisin gözleri önünde bir barcı tarafından yere serildiği muhteşem Amerikan İmparatorluğunun son günleri de sanırım geç olmasa gerektir. Ama, giderayak İmparator Kalügula gibi bir delifişek Başkan çıksa da şu emperyalist düzenin pisliklerini ortaya seriverse ne iyi olacak...

Birleşik Amerika Devleti çürümüş ve kokuşmuş durumu ile mutlaka yıkılacağına göre bugün *insanlığın en büyük sorunu*, onun görevine aday olan Sovyet Sosyalist İmparatorluğu ile Uzak Doğudan gelecek Kızıl *Çin dalgasının nasıl durdurulabileceğini* çözmek olmalıdır.

Evet, Birleşik Amerika Devleti askerî ve ekonomik gücünün en yüksek noktasında 120 katlı bir gökdelen gibi çatır çatır yıkılacaktır. Şimdiden, görülmeye başlayan çatıdaki çatlak yavaş yavaş temele doğru inmekte ve bu çöküntünün belirtileri her yanda göze çarpmaktadır. Bu kanımızı güçlendiren üç önemli olayı Amerika'da yayınlanan Reader's Digest dergisinin Eylül 1968 sayısından aktararak yorumluyalım:

1 DİRİ DİRİ YANAN ÜÇ ASTRONOT OLAYI:

27. Ocak. 1967 günü uzaya çıkma denemeleri sırasında bir Apollo kapsülü içindeki üç astronotla birlikte yanıverdi. Amerika'da ve bütün dünyada yankısı çok büyük olan bu tarifsiz olayı NASA örgütü kötü bir rastlantı, önüne geçilmez bir kaza olarak yorumladı. Bu denemeler için emrine milyarlar verilen NASA'nın resmi sözcüsü o günlerde Basına verdiği demeçte felâketin çok ani olduğunu belirterek **«Bir şerare, bir alev, herşey bitiverdi...»** şeklinde konuşmuştur.

Fakat, sonradan anlaşıldı ki kontrol kulelerindeki teyp'ler yangın sırasında bir çok sesler *kaydetmiş ve zavallı astronotların diri diri* yanarken feryat ettiklerini bantlara geçirmiştir.

Bu olayın meydana çıkması üzerine kaza sebepleri hakkında soruşturma *yapan* Amerikan Kongresinin özel komisyonu NASA'nın satınalma belgelerini ve sipariş dosyalarını incelerken kontrol kulesindeki teyp'lerin kaydettikleri acıklı seslerden daha acı gerçeklere rastlamıştır.

Bu belgelerden birinde görülmüştür ki bazı uzmanlar bu gibi kazaların olabileceğini önceden hesap ederek gerekli emniyet tedbirlerinin alınmasını tavsiye etmişler ve General A. Phillys bu konuda uzun bir rapor düzenleyerek NASA yetkililerini uyarmış.

Bu belgelerin meydana çıkması üzerine şaşkına dönen NASA *sorumluları önce* bu raporu inkâr etmişler, sonra da bazı tahminlere dayanan önemsiz bir not olduğunu itirafa *mecbur* kalmışlardır. Halbuki, önemsiz not olarak nitelendirilen ve özel soruşturma komisyonunca gizli yollarla ele geçirilen *bu rapor* Apollo kapsüllerini yapan müteahhidin noksanlarını teknik detayları ile ortaya sererek **«Kötü ve çok *pahalı bir sipariş...»*** olarak tarif ediyor, ve müteahhide bu siparişi veren sorumlu yöneticileri suçluyordu. Pentagon yöneticilerine etkili olan emekli generallerin ısrarı ile kabul edilen bu kapsüllerin ihalesinde beş milyon dolarlık bir yolsuzluk olduğunu meydana çıkaran ko*misyon üyelerinin* hâlâ sağlıklarını sürdürdüklerine ve bir trafik kazasına kurban gitmediklerine şaşmaktayız.

Özel teşebbüs eliyle yürütülen uzay yarışında hayatları daima tehlikede olan ve güvenlik tedbirlerinden yoksun bulunan Amerikan uzay adamları bir brifingte...

2 VİETNAM BOMBARDIMANLARI:

1966 yılı Nisan aylarında Vietnam'da durdurulan Amerikan bombardımanlarından çok memnun kalan saf yürekli gazeteciler bunu bir barış müjdesi olarak bütün dünyaya duyurdular. Fakat, kısa bir süre sonra anlaşıldı ki bombardımanlar sanıldığı gibi iyi niyetle değil, atacak bomba kalmaması *dolayısiyle* durdurulmuş. Amerikan Millî Savunma Bakanı Mc. Namara Kongredeki bir konuşmasında *önce bunu inkâr etmiş* ve fakat savaşçı çevrelerin ısrarı üzerine tekrar bombalamaya mecbur kalınca evvelce Sruplus olarak tanesi 1,70 dolardan yabancı memleketlere satılan uçak bombalarının aynı memleketlerden tanesine 21 dolar ödenerek tekrar satınalınmasına mecbur kalınmış. Kapitalist düzende savaş endüstrisinin soğuk bir şakası olarak nitelenen bu olay Amerikan yöneticilerinin, *Kongre karşısındaki samimiyetlerini* göstermesi bakımından ilginçtir...

3 MİSSURİ YARDIMLARI:

Amerikan fakirlerine yapılacak yardım fonundan Missuri Eyaletine *yardım* yapılmasına karar verilmiş. Yardım işlerini düzenleyen komite (bizim Erzincan zelzelesinde yapılan yardım yolsuzlukları gibi) belirli dört küçük kentte 120 bin muhtaç kimseye yardım yapılacağını açıklamış. Fakat, Amerikan Senatosunda nüfus istatistiklerini izleyebilen namuslu bir Senatör Hükûmet sözcüsüne çatarak bu dört kentin tüm nüfusunun 105 bin olduğunu ortaya sermiş. Bu sefer şaşkına dönen yardım heyeti yetkilileri incelemelerini tekrarlıyarak Missuri Eyaletinde yardıma *muhtaç kimselerin 80 bin kişi* olduğunu itirafa mecbur kalmışlar...

Hani böyle lâubali işler sade bizde olur sanırdık da üzülürdük. Meğer küçük bir kopyası olmaya özendiğimiz Amerika'da da neler dönermiş de haberimiz olmazmış.

Şimdi merak ediyoruz, Başkan Kenedy'nin katillerini karanlıkta bırakan ve barcının eline silah vererek her işi düzleyiveren CIA Ajanları, acaba bu üç astronotun yanıp kül olmasına ve denemelerin gecikmesine sebep olan 5 milyon dolarlık yolsuzluğun sorumlularını bulamazlar mı?...

Bulurlar, bulurlar, ama, ipin ucu kimbilir kimlerin elinde?..

ÖZGÜRLÜĞE

Hem sizlerin tutsağı, hem de özgür;
Tek başıma düşüncelerimle kaygısızım.
Ellerdeki, ayaklardaki zincirler
Özgürlüğü düşünmeyi önleyemez.

Arasıra da yoketmek istediniz beni,
Her yeni deneyiş beni güçlendirdi daha da.
Binlerce yol tasarlandı çoktan
Sizleri salt uçurumlara götürecek.

Yaşamım upuzun bir keçi yolunda dolanıp durur;
Ereğim dört yöne de gitmek,
Karanlık derinliklerden, çağcıl zindanlardan geçe geçe.
Sesim, insanoğlunun acılarını azaltmağa yarar.

Varamadınız farkına, usumuzun kocadığının,
Bizlerinse bambu fidanları gibi genç olduğumuzun.
Bu ülkeyi koparıp alamazsınız kendinize.
Alamazsınız bizim göğümüzü, bizim yıldızlarımızı.

Dünün dünyasından olan sizler,
Geri vereceksiniz onu bir zaman.
Boşuna pencereyi kapama, duvarla örtme çabanız,
Evreni görüyorum diye

Ksuan THUY

Bugünlerde Paris'te yapılacak olan barış görüşmelerine katılan Kuzey Vietnam heyetinin başkanı.

Çeviren : Yıldırım Dağyeli

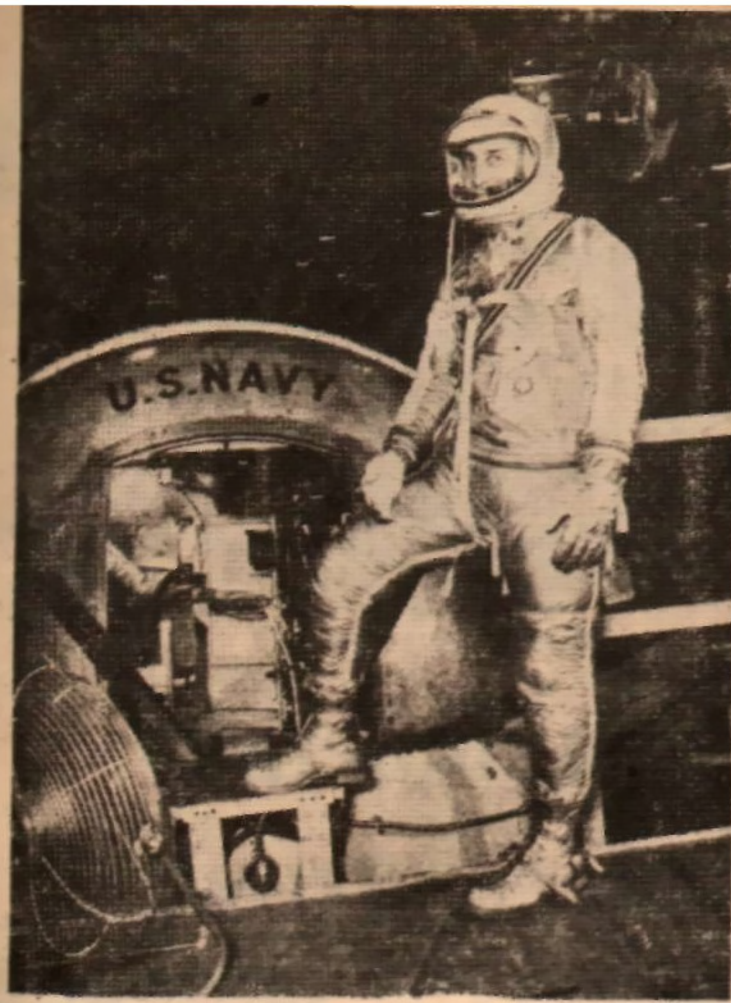

WHITE
— Yanarak ölmüştü —

Amerika'nın uzaydaki casusluğu

Selma ASWORTH
(Londra'dan yazıyor)

İngiliz Muhafazakâr Partisinin, «**Bilim ve Teknoloji Politikasının Çeşitli Problemleri**» üzerinde hazırladığı seminerde konuşan Hawker Siddeley Uçak Fabrikasının Boşluk araştırmaları bilgini Mr. K.K.C. Pardoe ile Standard telefonları ve kabloları firmasından Mr. O'Hagan, Amerikan firmalarının dünyanın çeşitli yerlerinde, maden ve petrol ya-

VİRGIL GRISSOM
— Amerika'nın üç uzay kurbanından biri —

takları keşfetmede haksız bir avantaja sahip olduklarını; Amerikanın boşluktaki gezegenlerinden elde ettikleri resimlerden yararlandıklarını söylemişlerdir.

Anladığımıza göre, Amerikalılar Yakındoğu'da, Afrika'da ve Batı Avustralya'da başka kimselerin aklından dahi geçirmiyecekleri yerlerde maden ve petrol yatakları bulmaktadırlar.

Gezegenlerin elde ettiği fotoğraflar el altından Amerikan firmalarına verilmektedir. Bir İngiliz coğrafya bilgini bayan, **«United States National Aeronautics and Space Administration»** yani Boşluk araştırmaları Nasa'nın merkezinde gördüğü bir gezegen fotoğrafını mesleğine yararlı olacak düşüncesiyle, istemiştir. Ertesi günü gelip bu fotoğrafın kopyasını alabileceğini kendisine söylemişlerdir. Ertesi günü Nasa'ya kopyayı almıya giden Nasa'ya kopyayı almıya giden coğrafyacı bayan **«Hayır, yanılıyorsunuz. Böyle bir fotograf mevcut değildir elimizde. Başka bir fotografla karıştırıyorsunuz.»** sözüyle karşı karşıya kalmıştır.

Amerikalılar dünyanın her tarafında, maden işletme hakkıyla toprak satın almakta ve kısa bir süre sonra bu topraklarda maden veya petrol bulunmaktadır. Uçakla yapılan hava fotoğrafik harita ve tetkikler, bir başka memleket üzerinde ancak o memleketin izniyle olabilir. Ama, boşluğa gezegen'i saldınız mı, kimseden müsaade almadan, herkesin iç çamaşırının rengini öğrenebilirsiniz.

Bir hafta önce, haftalık Amerikan **«Aviation Week and Space Technology»** (Havacılık Haftası ve Boşluk Teknolojisi) dergisi bu konuda bir rapor yayınlamıştır. **«Amerikan İç İşleri Bakanlığı, bu fotografların basılmasını ve etrafa dağıtılmasını istememektedir. Çünkü diğer memleketlerin hemen herşeyleri meydanda görülmektedir. Pentagon ile Atom Enerji Komisyonu'da askeri emniyetin sarsılabileceği düşüncesindedir.»**

Yani Amerika sırlarımızı, toprak altı, toprak üstü zenginliklerimizi herşeyimizi bilmektedir. Saldırganlığın, ulusların zenginliklerini sömürmenin, dünyanın dört bir yanına ahtapot gibi kol salmanın bundan âlâ, örneği olabilir mi?... Sanmıyorum.

«Apollo 7» astronotlarının çektiği 8.000 fotoğraftan sadece 13'ü serbestçe satın alınabilir. Diğerleri gizlidir. Elde ettikleri detail'lar öylesine o memleketlerin toprak altı ve üstü zenginlikleri, askeri durumları v.s. hakkında bilgi vermektedir.

Times gazetesinin muhabirlerinden Mr. A. W. Haslett, Nasa'nın insan tarafından yönetilen boşluk uçuşları departımanında yaptığı yoklama'da gezegenlerin çektiği fotoğraflardan faydalanarak, maden ve petrol bulmak için özel ve çok gizli çalışmalar yapıldığını ve bunların başarı ile sonuçlandığını yazmaktadır.

C.I.A. ve diğer ordu ve hava casusluk örgütleri içimize *sokulmuş sır çalar, fıştık atar*, fitne verir...

National Security Agency'nin gemileri, uçakları, antemeri, alıcı radyoları ile sahillerimizden ve göğümüzden her şeyimizi dinler, her şeyimizi gözetler... (Bu casusluk örgütünün kısaltılmış ismi: N.S.A.'dır NASA ile karıştırılmamalıdır).

United States National Aeronautics and Space Administration (Yani N.A.S.A.)'de boşluğa saldığı gezegenlerle, bizi, topraklarımızı, varımızı yoğumuzu bizden daha iyi bilmiş olur.

Hani, karanlık gecede, kara taş üzerinde, kara karıncayı görebilen birisi varsa, o da şimdiki halde Amerikadır...

ANT'ın Dördüncü Cildi Çıkıyor

İki yıldan beri çeşitli güçlüklere rağmen sosyalist mücadelesini okurlarının desteğiyle yılmadan devam ettiren ANT'ın geçen sayısı ile dördüncü cildi de tamamlanmıştır. Bu sayıda beşinci cildine başlamış olan ANT'ın 79 — 104. sayıları kapsayan dördüncü cildi de, haftalık olayları kronolojik şekilde ve sosyalist açıdan değerlendiren tarihi bir belge olduğu gibi, seçkin yazar ve sanatçılarımızın kalemleri ve fırçalarıyla görüşlerini yansıttıkları değerli bir kültür hazinesidir. İlerideki yıllarda ANT ciltleri, sosyalist mücadele tarihi hakkında bilgi edinmek, geçmişin olaylarını ve sorunlarını en sağlam şekilde değerlendirmek için gerektiğinde başvurabileceğiniz en güvenilir kaynak olacaktır.

ANT ciltlerini temin edebilirsiniz

Kütüphanelerinde ANT ciltlerini bulundurmak isteyen okurlarımız için cilt **kapakları ve ciltler** hazırlanmaktadır. Cilt kapakları **15, dördüncü cilt** ise 50 Lira fiyatla okurlarımızın **istifadesine sunulacaktır. Daha** önceki ciltlerimizin **fiyatı ise 75** Liradır. Dördüncü cilt ve cilt **kapakları 10 Ocak 1968'den** itibaren satışa çıkartılacak, **İstanbuldaki** okurlarımız Hürriyet Gazetesi **karşısındaki «Cağaloğlu** — Başmusahip Sokak, N**o. 10/12, Tan Apartımanı»** ndaki idarehanemize **bizzat gelerek isteklerini** temin edebileceklerdir. **Taşradaki** okurlarımız ise, isteklerini, **«ANT Dergisi - P.K. 934 - Sirkeci - İSTANBUL»** adresine bildirmelidirler. **Ciltler ve cilt** kapakları, talep sırasına göre, **ödemeli olarak adreslerine** gönderilecektir. Amb**alaj ve posta masrafını** karşılamak üzere ödeme**leri ücretine her** cilt kapağı için 3 Lira, her cilt için 5 Lira ilâve edilecektir. Yalnız dördüncü cil**de mahsus olmak** üzere ellerinde 79 - 104 sayılar bulunan **okurlarımız** ANT idarehanesine gelerek 20 Lira fark verdikleri takdirde hazır 4. cilt alabilirler...

ANT'a abone olarak 40,5 lira tasarruf ediniz

ANT'a abone olanlar dergimizi indirimli okuyabilecekleri gibi ANT kitaplarını da yüzde 20 indirimle alabilirler. İndirimli abone tarifemiz yıllık 44, altı aylık 22, üç aylık 11 liradır. Böylece 125 kuruşa bayiden aldığınız dergimizi 84 kuruşa okuyabilir ve yılda 21 lira tasarruf edebilirsiniz. Ayrıca abonelerimiz için Üç Anadolu Efsanesi 8, Yaşantım 4, Ölmez Otu 12, Yer Demir Gök Bakır 12, Ortadirek 12, Siyah İktidar 6, Nâzım Hikmet'in Polemikleri 6, Sabahattin Âli Dosyası 6, Savaş Anıları 8, Gerilla Nedir 4 Lira'dır. Kitaplarımızın hepsini 19,5 Lira İndirimle alan bir abonemiz dergideki indirimle birlikte bir kalemde 40,5 lira tasarruf edebilecektir. Bunun için abone bedelini ve kitapların ücretini «ANT Dergisi - P.K. 934. - Sirkeci, İSTANBUL» adresine havale etmeniz kâfidir.

Texas gansterleri Türkiyede..

İstanbul'da bulunan bir Amerika'lı gangster, Yolcu Salonu'nda polislerle çarpışmış, ancak polisten ve binada bulunan memurlardan dört kişiyi öldürdükten, dört kişiyi de yaraladıktan sonra vurulmuştur.

İtalya'dan Türkiye'ye geçen Texas'lı gangsterin uluslararası bir kaçakçılık şebekesine mensup olduğu ve Türkiye'ye de uyuşturucu madde kaçırmak üzere geldiği anlaşılmıştır. Interpol tarafından aranan Ralph Gary Bouldin, yanında Patricia Ann Seeds adlı bir kadın olduğu halde İtalya'da çaldığı otomobille geçerken Mali Şubeye mensup iki polis tarafından tanınmış; Ann Seeds ile birlikte Yolcu Salonu'ndaki Mali Şube'ye davet edilmişlerdir. Burada gangster olduğu bilindiği halde üzerleri aranmadan bir odaya alınıp bekletilen Amerika'lılardan Ralph Gary birdenbire tabancasını çekerek odadan çıkıp önüne gelene ateş etmeğe başlamış ve polislerin şaşkınlığından yararlanarak Liman Lokantasına girmiştir. Burada ve daha sonra binanın kulesine çıkıp ateşe devam eden Amerikalı gangster, olay yerinde bulunan iki memur ile birisi Beyoğlu Emniyet Amiri Kemal Eröge olmak üzere iki polisi öldürmüştür. Bu arada dört kişi de yaralanmıştır. Gangster, ancak çelik yelek giyen 700 polisle üç saat çarpıştıktan sonra yakalanabilmiştir. Polis, sis bombasına sahip olmadığından bir tek gangsterle üç saat çarpışmak zorunda kalmıştır. Bu arada Yolcu Salonu önünde büyük bir kalabalık toplanmış ve Amerika'lıyı linç etmek istemiştir.

Dört kişinin ölümüne, dört kişinin de yaralanmasına ve duyulur duyulmaz bütün İstanbul halkının galeyana gelmesine sebep olan olayda, polisin basiretsiz davranmış olması kadar öteden beri Amerika'lılara yapılan özel muamelenin de rolü olduğu şüphesizdir. En küçük bir kabahat işleyen vatandaşı dahi karakola yada emniyete celbedince hemen üstünü arayan polis, gangster de olsa, bir Amerikalı'nın üstünü aramaktan kaçınmıştır.

Öte yandan Texas'lı gangsterin Amerikan Konsolosluğundan bir memur ile bir Interpol detektifi tarafından izlendiği belirtilmektedir ki, Türkiye'nin kanunlarını ve polisini hiçe sayarak, Türkiye'de kendi elemanları ile gangster avına çıkan Amerika'nın bu tutumu da Türkiye'yi hâlâ özel çiftlik gibi gördüğünü göstermektedir. Olaydan sonra Amerika'nın CIA ajanı Büyükelçisi Kommer'in Dışişleri Bakanlığına «üzüntülerini bildirmesi» de çirkin Amerikalı'ya duyulan infiali gidermeyecek, Türkiye halkı CIA'sı, casusları ve gangsterleri ile emperyalizmini bütün dünyada devam ettirmeğe kalkışan Amerika'yı Türkiye'den mutlaka kovacaktır.

Emeğinin asgari karşılığını dahi alamayan emekçi...

Sarı sendikacılık ve gösteriş grevi

Kâni ŞENGÜL

Ara sıra varlığını duyurmak için Türk - İş yöneticileri ağzıyla yaraya merhem olmayan bazı sesler çıkarmakta ve böylece emekçiyi uyutma politikasını başarıyla sürdürmektedir. Türk - İş'in Halil Tunç ağzıyla sıktığı son palavra şudur :

«Yirminci asır Avrupasının sürüklendiği bu felaketlere sürüklenmeden artık Türk işçisi de Avrupa'da olduğu gibi, genel grev yapabilmelidir. (...) Temennimiz, bunun grev hakkında olduğu gibi çetin mücadelelerden geçilmeden kanunla verilmesidir. Bu hak Türk işçisinin yararına olmayacaktır, toplum yararına kullanılacaktır.»

Yani bu «politikacı ağzı» demek istiyor ki, biz paşa paşa oturalım yerimizde de kanun yapıcılar kaşla göz arasında bize genel grev yapma hakkını tanısınlar. Bunu hatırlatma şerefi de Türk - İş olarak bize ait olsun. Halil Tunç'un çok mütevazi ve üstelik hiç kimseyi incitmeyen isteği bu.

ASGARİ ÜCRETTEN NE HABER?

Kursağına dek borca gömülü, bir de çağrısız gelen bayram günü bir paket şeker alıp eşini dostunu ziyarete çıkamayan ve bu yüzden tanrıdan özür için kar ve yağmur dileyen yoksul emekçi yığınlarına Türkiye'nin en büyük fakat en bilinçsiz konfederasyonu Türk - İş'in Genel Sekreteri Bay Halil Tunç asgari ücret sorunlarını başarı ile çözümlemişlermiş gibi genel grev istiyor. Hem de anadan armut ister gibi!

Nisyan ile malûl olmayan hafıza-i beşer hemen hatırlıyacaktır ki, bu koca konfederasyon keza aynı ağızla asgari ücretlerin 25 lirada karar kılmazsa genel grev yapacağını açıklamıştı. Anlaşılan Bay Tunç bu asgari ücret sorununu çözümlemek için uzun uzun düşünmüş ve önce genel grev hakkını alıp sonra asgari ücreti 25 lira olarak genel grev aracılığı ile saptamaktan gayri çare olmadığına karar vermiş yani işi sıraya koymuş kısaca.

Bu tek çare üzerine de emekçilere keselerini bir yana itip Bay Tunç'u tüm güçleriyle desteklemek düşüyor. Hem nasıl olsa Halil Tunç'un asgari ücret sıkıntısı da yok. Günde 150 — 200 lira arasında ücret alan beyler arasındadır.

Açlıktan kıvranıp bir lokma ekmek isteyenlere pasta öğütlendiği gibi, lider-i şahanemiz, Halil Tunç'umuz da bayram günü şeker alacak metelik yerine genel grev öğütlüyor... Böylesini eller çatlayıncaya kadar alkışlamak gerek, alkışlamak...

ZAM VE TOPLU SÖZLEŞME ÇELİŞMESİ

Sınıf sözcüğünü emekçiler arasına sokmamakla görevli Halil Tunç'un amacı açıktır: Asgari ücret sorununun üzerine yağlı boya çekmek! Genel grev sloganı bunun için atılmıştır, yoksa bu zorunluluğa inanıldığı için değil. İşte meselenin özü budur.

Zamların olağan sayıldığı ve artık emekçilere düş olmaktan çıktığı bir düzende ne asgari ücretler ne de toplu sözleşmler derde deva olamazlar. Zamlar, toplu sözleşmeleri; toplu sözleşmeler de yeni zamları etkilediğinden ve genellikle bu etki — tepki mücadelesinde zamlar ötekileri kolaylıkla alt edebildidiğinden Türkiye'de sendikacılık bu açıdan da iflâs etmiştir. Halil Tunç ve benzerlerinin ilk kez üzerinde durmaları gereken nokta budur, sendikacılığı iflâs etmekten kurtarmak. Ama bunun için de sendikacılığı ekmek kapısı yapmamak, kaydı hayat şartiyle liderlikte durmanın yollarını planlamamak ve emekçileri topyekûn sınıfsal açıdan eğitmek gerek. Bunu ise ne Halil Tunç yapabilir ne de diğerleri...

... Ve laf ebesi Tunç!

ELDEKİNİ KULLANMAK

Elimizde iyi yada kötü bir grev hakkı vardır. Bu hak, gereğince kullanılmamaktadır. Çoğu sendikalar haiz bulundukları grev hakkını, emekçilerin ekonomik durumlarını düzeltmek için değil, fakat üyelerini kandırmak için kullanmaktadırlar. Örneğin, Türk - İş'in belkemi-

Sanat ve propaganda sanatı

Sanatla propagandanın ilişkisi bizde öteden beri bilimsel bir temele oturtulmamış bir sorundur. Bu yazıda, propaganda sanatının, sanatın bütün içindeki yerini araştırmaya çalışacağım. Biraz dar bir çerçeve içinde kalmak zorundayım, çünkü bu konuyu derinlemesine incelemek için, gelişi güzel kullanılan bazı eleştiri terimlerinin yeniden ele alınıp tanımlanması gerektiğine inanıyorum. Örneğin, **«didaktik»** (öğretsel) terimi. Tam neyi kastediyoruz bu kelimeyle? Mehmet Emin Yurdakul didaktiktir. Peki, Nâzım Hikmet de bir bakıma didaktik değil mi? Yani, bu terimi her zaman olumsuz, kötü örnekler için kullanmaya alışmışız. Üstün, olumlu sanat ürünleri de didaktik olamaz mı? Her sanat eseri bir ölçüde ders verdiğine göre, küçültücü anlamda «didaktik» terimi biraz yetersiz kalmıyor mu? Bu ve benzeri sorular daha geniş çapta bir inceleme gerektirdiği için, **sanat ve propaganda sanatı** kavramlarını, birbiriyle kesiştikleri veya kesişebilecekleri noktalardan başlayarak değil de, birbirlerinden daha belirgin şekilde ayrıldıkları özellikleriyle ele alacağım.

Toplumcu sanat anlayışına göre, sanat hayatı yansıtır. Hayat son derece karmaşık ve dinamik olduğuna göre, sanat eserinde bu karmaşıklığın ve dinamizmin yansıtılması gerekir. Ancak, karmaşıklık, kargaşalık anlamına gelmez. Özlenen sanat eseri, karmaşıklığın diyalektiğini verebilen eserdir. Oysa propaganda sanatı, kısa vâdeli, pratik bir hedefe yönelmiştir. Bu hedefi bütün açıklığıyla göstermek ve uzun uzadıya düşünceden çok, anında eylem yaratmak amacını güttüğü için, diyalektik karşıtlığa, dolayısıyla hayatın karmaşasına sırt çevirmek zorundadır. Örneğin, Âşık İhsani TİP'in propagandasını yapar şiirleriyle. **«İşçi, köylü kendi meclisimize/ Biz kendimiz dolacağız, yakındır.»** der. Bu olayın gerçekleştiği gün, bütün kötülükler ortadan kalkacaktır, demek ister. Oysa *Sosyalizm*'in kurulması öyle kolay bir iş değildir. İşçilerle köylülerin bazı temsilcilerinin Meclis'e girmesi de görüldüğü gibi yeterli olmamaktadır. Gelgelelim, belirli pratik hedefi için propaganda şiiri yazan Âşık İhsani, bunları düşünse bile, şiirine koyamaz. **«Biz kendimiz dolaşacağız ama birbirimize girebiliriz. Sosyalizmi kurmaya çalışacağız, ama bu yolda çok güçlük çekeceğiz,»** diyerek propaganda yapamaz çünkü.

Şimdi Ahmet Arif'in bir şiirinden bir örneğe bakalım: «Hayırlı evlât makina/Nasıl canavar kesilir. /Kurdun, karıncanın rızkını veren/ Toprak nasıl ayartılır, /Yüz vermez topal öküze,/ Ve almaz koynuna kara sabanı.» («Vay Kurban,» **Hasretinden Prangalar Eskittim**, Bilgi Yayınları, s. 34). Şair burada, pulluğun kara saban yerine geçmesi ve böylece tarımın daha verimli olması özlemini dile getiriyor. Ama imgeleri daha yakından incelersek, bu yüzeysel anlamın altında bir başka duygunun yattığını görüyoruz. Pulluğu temsil eden **«makina»** imgesi, «hayırlı evlât» nitelemesiyle verilmiş. Bu, pulluğa yerinde bir övgü. Ama şiirsel dengede onun karşıtı olan **«kara saban»** imgesinin sunuluşu daha sıcak: **«Ve almaz koynuna kara sabanı.»** **«Koynuna almak»** çok cana yakın bir imge, aşk kadar ana sevgisini de içeriyor. Olumsuz fiille kullanıldığı halde bu imgenin duygu potansiyeli daha fazla. Çünkü ne kadar geri olursa olsun, kara saban bizim yüzlerce yıllık yaşantımızda var. Pulluk ise çağrışımsız, soğuk bir nesne bizim için. Yani şair belki hiç farkında olmadan, ortadan kalkmasını istediği şeyi bize sıcacık bir imgeyle sunuyor. Bu, hiçbir zaman, şairin kendisiyle çeliştiği demek değildir. Ahmet Arif burada gerçek bir durumu vermiştir, çok insancıl bir duyguyu dile getirmiştir. Bir şeyi bilinçle, akılla özlemek, ama yürekle olumsuz bir şeye bağlanmak arasındaki bu diyalektik karşıtlık, yukarıdaki dizeleri zenginleştirmiştir, yalınkatlıktan kurtarmıştır. Bunu, aşağıdaki dizelerde N. Hikmet'in tutumuyla da karşılaştırabiliriz: **«Tarihsel, sosyal, ekonomik şartların /Zaruri neticesi bu!/ deme, bilirim! /O dediğin nesnenin önünde kafamla eğilirim./ Ama bu yürek/ o, bu dilden anlamaz pek.»**

Yaşadığımız hayatın somut bir karşıtlığını özünde barındırdığı, sadece kuru kuruya barındırmayıp, kendi içinde bir bileşime de vardırdığı için, Ahmet Arif'in dizeleri gerçek, kalıcı şiirin dizeleridir. Oysa propaganda şiiri, günübirlik sorunları ele almak zorunda olduğu için, sorunların eskimesiyle unutulur, önemini yitirir. Engels bunu şöyle anlatır: «... Geçmiş devrimlerin bu şiirleri (**Marseillaise** dışında) daha sonraki dönemlerde devrimci bir güç taşımaz, çünkü halk yığınlarını duygulandırmak için o dönemdeki yığınların önyargılarına da yer vermelidir.» (F. Engels, Hermann Schlueter'e Mektup, 1885).

Durum böyle olunca, **«propaganda sanatı mı, yoksa gerçek sanat mı?»** gibi sorular anlamsızlaşmaktadır. Aslında böyle bir karşılaştırma ve böyle bir tercih yapılamaz. Sanat, bir bütündür. Propaganda sanatı onun kıyısında küçük bir yer tutar. Ama propaganda sanatının iyisi de sanatın öz malıdır. Bir kere, pratik hayatta önemi vardır. Sonra, kalıcı niteliklere pek sahip değildir ama, bu da onu sanat dünyasından kovmak için yeterli sebep değildir. Kitleler üzerinde sanat yoluyla yapılacak eğitimin öncüsü propaganda sanatıdır. Yalınkat da olsa, birtakım genel doğrular bu şekilde kitlelere aşılanır. Bilinçlenen kitleler yavaş yavaş sanatın daha geniş bütünlüğü içinde daha karmaşık yaşantılar arar ve bulur. Bir yazarı propaganda yapmamakla suçlamak ne kadar yanlışsa, propaganda sanatını yürüten kimseleri hafifsemek ve küçümsemek de o kadar yanlıştır. Yukarıda belirtmeye çalıştığım gibi, kolay yoldan etkileme çabası, tek - yanlı olmak, vurucu sözlere yer vermek, propaganda sanatının onsuz edilmez araçlarıdır ve bu sanatı deneyen kişi bu araçları kullanmasındaki başarı oranına göre değerlendirir.

Murat BELGE

ğini teşkil eden TEKSİF geçen hafta grev kararı almış, yayınladığı sert bildirilerle emekçileri boş yere grev havasına soktuktan sonra da kaşla göz arasında işverenlerle anlaşarak grev kararını kaldırmıştır. Oysa tüm imkân ve fırsatlar bu sendikanın elinde bulunmaktaydı. Böylece onbinlerce tekstil emekçisi çok ucuz anlaşma şartları ile gelecek günlerin zam canavarına teslim edilmiştir. Gerçekten ilk yıl için günde 320 ve ikinci yıl için de 120 kuruşla durum geçiştirilmiştir. Kaba bir hesapla bu ücret zammı emekçinin ücretinde 50 liralık bir artış yaparken, beklenen zam furyası bunun en az iki mislini alıp götürecektir. Kısaca, genel greve gösteriş olsun diye uzanan eller, eldekini kullanmaktan dikkatlice kaçınmaktadırlar.

TÜCCAR SENDİKACILAR

Bir de bütün bu çelişme ve yozlaşmalar içinde açıkça tüccarlık yapmak fikri ortaya atılmıştır. Emekçi ödentileriyle sendikalarda biriken milyonlarca liralar, ağa tipi sendikacıları yeni düşüncelere itmektedir. Gene Türk - İş'in üyesi OLEYİS Başkanı Mukbil Zırtıloğlu, bir gazetede açıklandığına göre, sendikacıların açıkça tüccarlık yapmaları gerektiğini öne sürmüştür. Bay Zırtıloğlu'na göre sendikalarda milyonlar yatmaktadır ve bu paralardan gerekli şekilde yararlanılamamaktadır. Eğer tüccarlık yapılması sağlanabilirse âtıl sermayelerin değerlendirilmesi mümkün olacaktır. İşte bunu belirtmekten sıkılmayan örgüt de Türk - İş'in üyesidir. Ve dolayısıyla genel greve bu tüccar kafası ile o da taraftardır. E-

mekçi ödentilerinin sendikalarda neden toplandığını hiç mi hiç düşünmeden tüccar kafası ile düşünen bu sendika ağaları kimlerin hizmetinde olduklarını artık saklanmayacak biçimde açıklamaktadırlar. Emekçilerin alınterleriyle toparlanan paralara sözde işçi yanlısı olan ağalar sermayeye yoldaşlık ettirecekler. Oysa, bu paraların sermayeye karşı kullanılması ve grev aracılığı ile emekçilerin ekonomik durumlarını düzeltmelerine yardım etmesi gerektiği tekrarlanmayacak kadar açık gerçeklerdendir. Görülüyor ki günümüzün sendika ağaları ellerindeki grev hakkını gerektiği biçimde kullanmamakta ve grevlerde yararlanılması gereken emekçi paralarıyla tüccarlık yapmayı düşünmektedirler.

ŞİMDİLİK SON SÖZ

Bay Halil Tunç bu son demeciyle tam bir taşra politikacısı tutarsızlığı içindedir. Günümüzün sendikacıları genellikle sermayenin paralelinden sapamamaktadırlar. Böylece de emekçileri apaçık şekilde aldatmakta, oyalamaktadırlar. Emekçiler ise bütün bu durumlara seyirci kalmakta, kendilerine oynanmak istenen oyunu bir türlü anlayamamakta ya da anlamak istememektedirler.

Bu durum, Türk sendikacılığını tam bir bataklığın içine itmiş bulunmaktadır. Türkiye'de genel grev zorunlu olmakla birlikte buna evet dedirtmenin ortamı kasten sendika ağalarınca yaratılmamıştır. Kaldı ki genel grevin siyasal anlamında olanına da asla yanaşılmamaktadır.

Çünkü, aynı sendika çevreleri henüz sınıf sözcüğüne karşı gerekli cesarete sahip bulunmamaktadırlar. Koltuğundan korkanların emekçi sınıfına yararı dokunamaz. Bundan ötürü emekçiler bu tip sendika ve sendikacılara karşı cephe almak durumundadırlar. Bunları alaşağı etmedikleri ve Türk sendikacılığına yeni ve gerçek kişiliğini kazandırmadıkları sürece, ekmek istediklerinde pasta öğütlenmekten asla kurtulamayacaklardır...

Basında Alkılıç üzerine polemik

142. maddenin çilekeş mahkûmu Şadi Alkılıç için açılan dünya çapındaki kampanya Türkiye'de de etkilerini göstermiş ve günümüzün bu en büyük adli hatası Türk basınında da tartışılmağa başlanmıştır.

Cumhuriyet Gazetesi'nde Mehmet Barlas, dış basındaki tepkileri belirttikten sonra Alkılıç konusunda şunları yazmıştır: «Değil sosyalist, özgür bir burjuva rejiminin gereklerini bile Türkiye'de bulamıyoruz. 1924 anayasasını çiğneyenlerin hepsi şimdi affedilmiştir. Hattâ onlar için 1961 anayasası da zorlanıyor. Ve bütün yük, Şadi Alkılıç gibi bir yazara bindirilmiştir. 50 yaşında, 5 çocuklu Şadi Alkılıç, faşist ülkeler dışında suç sayılmayacak utopik bir denemenin cezasını 6 yıllık hapisle çekiyor.

Batının ileri müesseseleri Türkiye'de demekteyiz: Yok sermaye piyasası, yok, oranlı vergi sistemi!

Biz çağdaş batıdan vazgeçtik. Eski Yunan'ın fikir özgürlüğüne razıyız artık. Ortaçağ baskısı, az gelişmiş ülkelere özgü montaj sanayii, kalkınma nutukları ve hapiste bir Alkılıç...

Batı bizi böyle görüyor işte!»

Milliyet Gazetesi'nde de Abdi İpekçi «Bu lekeyi temizlemek gerek» başlığı altında şöyle demektedir: «Sadece dış âlemdeki prestijimiz değil, kendi içinde, kendi kendimize kaldığımızda insanca bir özgürlük içinde yaşayabildiğimizi görebilmek ihtiyacı bunu gerektirmektedir. Bu bakımdan bir yandan Batılı muhafazakârların dahil totaliter hükümler olarak nitelendirdikleri ünlü 141 ve 142 nci maddeleri değiştirmek, bir yandan da bu hükümlere göre hapsedilmiş kişilerin vakit geçirmeden affını sağlamak lâzımdır. İyi bir tesadüf eseri olarak AP milletvekillerinden Abdurrahman Şeref Laç, basın yoluyla işlenmiş olan suçlarla bazı fikir suçlarının affını öngören bir kanun teklifini önceki gün Millet Meclisi'ne vermiştir. Bu teklifi derhal kanunlaştırmak ve mevzuatta düşünce özgürlüğü ile bağdaşmayan pürüzleri de gecikmeden ortadan kaldırmak yerinde olacaktır.»

Son Havadis Gazetesi ise çift yıldızlı yazısında, İpekçi'ye cevap vererek şunları yazmıştır: «Hatırladığımıza göre, Şadi Alkılıç'ın yazısı yayınlandıktan sonra ilk tepki «Hoppala!» başlıklı bir yazıyla Milliyet Gazetesi'nden gelmiş, bu yazı davanın tahrik edilmesine yol açmıştır. Şimdi aynı Milliyet gazetesinin başyazarı Türk adaletine karşı olan güven duygularını rencide edici yolda bir kampanyaya girmiş bulunuyor. Olayın adlî yönü üzerinde tartışılacak bir taraf kalmamıştır. Fikir ve içtihatlarından dolayı mahkûm edilmiş bunca basın mensubu ve siyaset adamı mevcut iken, basın hürriyeti ve fikir özgürlüğü kampanyasını sadece müseccel bir komünistin lehine kullanmaya kalkmak samimiyetsizliğin bellibaşlı örneğini teşkil ediyor. Birini kayıracaksın, ötekini yerden yere vuracaksın!»

Aynı gazetede Orhan Seyfi Orhon da basın affını söz konusu ederek «Bir arkadaşımız aşırı solcuların en fazla korktuğu 141 ve 142. maddeleri kaldırmak için bir teklifte bulunmuştur. TİP'çiler ne kadar zamandan beri bunu bekliyorlardı. Bu iyiliği onlara biz yapacağız» demiş, ertesi günkü yazısında ise Abdi İpekçi'nin Milliyet'teki yazısını ele alarak, malûm komünist avcılığı teranelerini tekrarlayıp polemiğe girişmiştir:

«Bizim iktidarımızın zalimleri, mazlumları var mıdır? Onlar da yoktur. Öyle ise nasıl millî şeref ve itibarımıza leke sürdürmüş oluyoruz?

Sayın Milliyet yorumcusu Abdi İpekçi'yi okuyun! «Bu lekeyi temizlemek gerek!» Fıkrasının üstüne eğilin. Büyük Millet Meclisinde bunun için bir kanun çıkarılarak derhal kabul edilmesini istiyor!

... Abdi İpekçi:

— Öyle ama, diyor solcu İngiliz basını bu karardan dolayı bizi çok ayıplamış! Bu yazıda ütopik, mâsum bir sosyalizmden başka bir şey yokmuş.

Bu konuşma tarzı İngiliz basınına pek yakışmaz. Biz de İngiliz'leri bazı kararlarından dolayı çok ayıplamışızdır.

Mütarekede rahmetli Ziya Gökalp başta vatansever, milliyetçi Türk aydınlarını yakalayıp Malta'ya sürmekle çok ayıp etmişlerdir.

Hele, mütareke hükümlerine aykırı olarak İstanbul'u işgal edip Şehzadebaşı'ndaki kışlalarında habersiz uyuyan mâsum Türk erlerini yataklarında süngülemekle insanlığa aykırı, milletlerarası en büyük cinayeti işlemişlerdir.

Harpten sonra Nürenberg mahkemesine gönderilen harp suçluları arasında bu cinayeti işleyenleri göremedik.

İngiliz dostlarımız kusura bakmasın, biz komünizmden Birinci Dünya harbinde İngiliz emperyalizminden korktuğumuz kadar korkuyoruz. Makaleyi çok beğenmişlerse, İşçi Partisine tavsiye ederiz. Pek mâsum ütopik sosyalizm dediği bu komünizm düşüncelerini kendileri tatbik etsinler!»

En sağcı AP milletvekillerinin ve yazarlarının dahi 142. madde mahkûmlarının affı yolunda bir çaba gösterdikleri sırada «komünist avcısı» Orhan Seyfi Orhon'un ve son zamanlarda gazetesini özel sektöre methiyeler düzüp ilan toplayarak ayakta tutan Bedii Faik, her türlü insanî duyguyu bir yana iterek «Neden leke oluyormuş?» başlığı altında şu saçmalıkları sıralamıştır:

«Dünyanın her köşesine yayılmış organize kızıllığın Londra bölümü, bu mahkûmiyeti bir fırsat sayar. İngiltere bakımından yolu da dikensizdir. Zira komünizm propagandasının yasak olmadığı bir İngiltere'de bir yazıdan dolayı altı yıllık bir mahkûmiyet verilmesi, meseleyi sadece fikir hürriyeti açısından görecek olan İngiliz basınının havsalasına nasıl olsa kolay sığmaz.

Biz kıçını Manş denizine dayamış bir ülke değiliz. Ensemizde kızıl Rus nefesini her an duya duya, bağımsızlığını koruma durumunda olan bir kahpelikler coğrafyasının tam göbeğindeyiz. İngiltere ile kızıl tehlike karşısındaki şartlarımız öyle ayrı ki, Londra'nın sis perdesi ardında bunu göremiyen her meslektaş, bizim için araştırmasız konuşan bir dar görüşlü olmaktan ötede bir anlam taşıyamaz.

İngiltere kendi sosyal şartları içinde cinsî sapıklığı da serbes saymıştır. Bizde böyle bir denaet akıl ve ahlâk dışıdır. Ve Türkiye'de olduğu gibi pek çok batı ülkesinde de, İngiltere'deki bu kanunî kepazeliği kınayan pek çok yazar ve gazete görülmüştür. Ama hiçbir İngiliz yazarı da, bu yabancı yayınlar karşısında memleketinin lekelendiği hükmüne varmamıştır.»

Halkoyu, herhalde «fikir» ile «homoseksüelliği» aynı potaya koyarak değerlendirmeğe kalkışan bu tip hasta kalemlerin hezeyanlarına itibar etmeyecek, Türkiye'yi «fikir suçu» lekesinden kurtarmak için açılan kampanya geç de olsa başarıya ulaşacaktır.

Müfredat cedveli!

Bilgiç geçinen; rasyonalist, reformist, modernist, mutezile zihniyetli kişilerin bütün tenkitlerine rağmen taklid yolundan ayrılmayacağım.

Büyükleri taklit!

Sosyal, mosyal, ekonomiksel problemler de vardır. Onların da sırası gelecektir. Ama müfredat cedvelinin birinci maddesi iman, ikinci maddesi namazdır. Ötekiler sonra gelir. Biz önce namaz işini halledeceğiz inşaallah!

Hayye aleş - salah...

MEHMET ŞEVKET EYGİ
(Bugün - 25.12.1968)

haftanın karikatürü

YAZISIZ

Samedânî sâhâbet!

Pek kararmış gözlerle fırladık göklere... Allah encamımızı hayreylesin.

Kuyruksuz bıldırcınlara dönmeyiz inşallah!

...Ve dönmeyeceğiz. Buna kimsenin şüphesi olmasın. O, bilcümle mükevvenâtın sahibi bulunan ulular ulusu sâhibimizin tam Samedâni sahâbetine mazhar olacağımıza inanabiliriz. Yaradan, insanın cevherine bu azmin tohumunu da septirmemiş olsaydı kulun kafa tavanında bu Ay penceresi açılabilir miydi?

NİZAMETTİN NAZİF
(Y. İstanbul - 24.12.1968)

Va mı başka türlüsü!

Şayet insanlar kendi yaptıklarını kendileri yıkmasalar, yapsalar, daima yapma arzusu içinde olsalar; sefaletin, cehaletin, yeryüzünden silinmesi insanlık tarihi için çok kısa sayılacak bir devre zarfında mümkün olacaktır.

Bunları ne için söylüyorum?

Ne için bir bayram gününde söylüyorum?

Değişen ve gelişen bir dünya içinde değişen ve gelişen bir Türkiye var!

SÜLEYMAN DEMİREL
(İzmir Bayram — 22.12.1968)

■

Çok cesur arkadaşlarımız var. Ama bizde o imkân yok. İlerde biz de Ay'a uçacağız. Bunu ümit edebiliriz...

ORGENERAL CEMAL TURAL
(Milliyet — 26.12.1968)

ANT ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdürü: ALPAY KABACALI ● Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare yeri: CAĞALOĞLU, Başmusahip Sok. Tan Apt. 10/12 - İSTANBUL ● Tel.: 27 81 09 ● P. K. 934 — Sirkeci - İSTANBUL. Ankara Temsilciliği: Tel.: 13 40 20 ● Dizgi: YÖNET MATBAASI. ● Baskı: VATAN

● Taşra Dağıtımı: HÜRRİYET DAĞITIM A. Ş. — Cağaloğlu - İstanbul. Tel.: 27 38 54 ● İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 84 - İSTANBUL. Tel.: 27 89 49 ● Abone Şartları: Yıllık 44 Lira, Altı Aylık 22 Lira, Üç Aylık 11 Lira ● İlan: Santimi 25 Lira; Yayın ilanları yüzde 50 indirimlidir. ● Tek sütun 5 santimlik kutu yayın ilanları 50 Lira'dan kabul edilir. ● Gönderilen yazılar yayınlansın yayınlanmasın iade edilmez.